

No power is strong enough to be lasting if it labours under the weight of years

—Cicero.

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 27—Vol. LVII.

Friday, 10th July, 1959

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

Nyerere Goes To London

By MILTON BRACKER in the N.Y. "Times"

Coptic Church Leaders Make Peace

CAIRO, June 19.

THE Coptic Orthodox Church of Ethiopia made its peace with Kyrollos VI, newly crowned Patriarch and Pope of Alexandria.

Three Archbishops, who were delegates to the Holy see of St. Mark, had refused to participate in the crowning of Kyrollos on May 10 and until today had refused to recognize his authority.

An accord signed today between Kyrollos and an Ethiopian delegation recognised Kyrollos as head of the church and agreed that the Patriarch and Pope of Alexandria always must be an Egyptian.

It provided that the Ethiopian church would have "a limited number" of members on the next spiritual council that elects a pope. It provided also that the Metropolitan of the Ethiopian church would be raised to rank of Patriarch, second only to the Pope of Alexandria, and would have authority to appoint bishops and archbishops of the Ethiopian church.—New York "Times."

DAR-ES-SALAAM, Tanganyika, June 21.

JULIUS Nyerere, chairman of the Tanganyika African National Union, and of the Pan-African Freedom Movement of East and Central Africa, will leave for London tomorrow.

Officially, the slight, boyish former teacher will go on a six-week vacation. Unofficially, he is going to see British authorities on African and Commonwealth relations.

En route, he will stop for three days in Nairobi, Kenya, to call on Tom Mboya, with whom, Mr. Nyerere said, he sees eye to eye on all issues. Mr. Mboya is president of the People's Convention party.

"If Tom were in Tanganyika instead of Kenya his policy would be what mine is here," Mr. Nyerere said in an interview. "And if I were in Kenya instead of Tanganyika my policy would be what Tom's is there."

He was making the point that an African nationalist leader can afford to adjust the "hardness" or "softness" of his tactics to the situation prevailing in his country.

Contrast Stressed

Tanganyika has virtually no "white settler" problem such as those in Kenya or Southern Rhodesia. In general, Mr. Nyerere said, he thinks East Africa is

getting "more and more confident because changes are definitely taking place."

As for Central Africa, he found "more and more fear, more and more frustration, and no hopeful side."

In Tanganyika, Mr. Nyerere's own leadership is gentle but absolute. He has the unanimous backing of the ten white and ten Asian elected members of the Legislative Council as

well as of the ten Africans.

According to British official, there is "no one within fifty years of him" in terms of capacity to lead this United Nations trust territory toward independence.

By way of emphasizing his abhorrence of racial violence, Mr. Nyerere said: "The example I keep giving year after year is the United States of America."

He sipped a drink, lit a cigarette and smiled.

"When there is a Little Rock in the United States," he said, "we on the African Continent get annoyed; we say this is nonsense. But (Continued on page 267)"

Plan To Fight For Secession

BLANTYRE.

WELLINGTON CHIRWA, a former member of the Rhodesian Federal Parliament has announced plans for a united political front to fight for Nyasaland's secession from the Rhodesian federation and complete independence within the British Commonwealth.

The decision in principle to form the front was taken at a meeting of Nyasaland African leaders, including members of the legislative council, at Zomba, he said in a statement. The front would also fight for the release of all political detainees, the immediate granting and recognition of African majorities in the executive and legislative council and immediate self-government outside the federation, he said. The fight would be by peaceful and constitutional means. Violence would never be accepted or tolerated. Other objectives would include an abolition of differentiation in pay and housing conditions between Whites and Africans and promotion of Africans to higher posts in the civil service.

OPINION

FRIDAY, 10TH JULY 1959

Mr. Nyaose Raises A New Problem

FLEXIBILITY is a virtue in any politician who aspires to tackle seriously the race problem of South Africa at the moment. For this reason it is of some significance that Mr. J. D. Nyaose, Secretary for Labour in the Pan-Africanist Congress, revealed a frame of mind, when he spoke at the Durban regional conference of the PAC last week, which shows that the leaders of Pan-Africanism are trying to face realities.

He said that talk of mixed membership for political trade union organisations might not be realistic as long as there are glaring inequalities based on race. These created preferences on the African side which would most probably be not acceptable on the White side. It was of the greatest importance that the African's bargaining power should first be built up to place him in the position where the dignity of his person would be respected and from which he could proceed to meet the more privileged groups as an equal. At the same time he faced the fact that the South Africans have different cultural and other backgrounds; that in the final reckoning all would have to be united by a common loyalty.

To move events in this desired goal involved sacrifices by all sides and not only by the oppressed, he argued. Was the European who wanted to work hand in hand with the Pan-Africanists ready to leave the White areas, abandon the privilege which goes with a White skin and suffer where the African suffered? Was he prepared to accept African languages as his own?

This is a realistic move forward on the part of Pan-Africanism. It is mediocre statesmanship which will deny that there are yardsticks by which to determine the sincerity of a human being. Such insistence could very well be indistinguishable from a double-faced attempt to emulate Verwoerd. By putting these questions to the White community, Mr. Nyaose was cautiously trying to find his way into that form of identification which would make the PAC non-racial in word and deed. It is for democrats on the White side to make earnest endeavours to answer the questions which are uppermost in that section of opinion for which the Pan-Africanists speak. To attack the Pan-Africanists as racialists when no genuine effort is made to answer their questions could very well become a dangerous technique of smearing.

Comment On Men And Events

Provocation At Cato Manor

By JORDAN K. NGUBANE

IT is clear that the Durban municipal authorities are determined to provoke serious trouble at Cato Manor. A few days ago Bourquin, the manager of the municipal Native Affairs Department, asked for the expulsion of about eight African leaders whom he regards as having been responsible to some extent for the recent disturbances. As these notes were written the Police had once more started the raids which ignited the explosions of a few weeks ago

In the tense atmosphere which still exists in Durban these moves are not only maladroit; they are clear provocation.

The municipality has not come out brilliantly in the riots. Bourquin himself addressed a long and passionate plea to the municipality and Durban's employers of African labour for higher wages. He argued eloquently that at the base of the riots was the economic factor; the intolerable poverty of the African. Now it would appear, the poverty of the African has suddenly gone off the scene; it is now the agitators who caused trouble at Cato Manor

These zig-zags in Bourquin's logic are neither clever nor smart. Whenever the African takes definite action to protest against injustice, the White authority promptly smells out agitators and comes along with bans and deportations. This will not transform injustice to anything better; it will not make the African docile. It might soothe the corrupted conscience of the majority of Whites in this country, but it will not crush the African's spirit of revolt against White domination. In the long run it is the very dynamite which will one day bring White domination crashing to the ground.

In a civilised community it is the duty of the Police to ensure that the laws of the land are respected. Thus if there is reasonable ground that crime is being committed at Cato Manor, it is the duty of the Police to get hold of the enemies of so ciety. But the Police are doing something else at Cato Manor. In their so-called raids for illegal breweries they use methods which are least calculated to ensure respect for law and order.

Homes are broken into during the early hours of the morning. The privacy of family life is not respected. Doors and other property are smashed and, in many ways, violence is used where there is, strictly speaking, no need for it.

If these things were done to the White people there would

be a hue and cry from every platform. But because they are done to the African, the city fathers can in all seriousness consider the idea of banning men and women whose only real crime is, in the final reckoning, the fact that they have dared to say injustice is a wicked thing.

The fact that there is so much irresponsibility from those who assess human worth in terms of race places a very heavy responsibility on the African people. The latter have to impose a rigid form of discipline on themselves and avoid creating situations which the Bourquins could use to justify their bans on African leaders.

For this reason alone, if for no other, it is of the greatest importance that techniques should be perfected, not only to narrow down the area of violence but to extend the field where non violent methods can be used.

Tyranny is not going to be changed by sporadic demonstrations. These might at times have a value all their own. Its back will be broken by concerted efforts and co-ordinated action by those organisations which claim to fight to extend the area of liberty in South African national life.

Thus, where from the side of the rulers we get irresponsible provocation, we should get, from the anti apartheid side, realistic statesmanship which will be ready to sink the differences of the moment in the face of common dangers and pool the resources of the oppressed for a definite and effective stand against injustice.

In the final reckoning this is the basic challenge hurled at all of us by the attitude of the city council and the Police. If liberty is precious to us, we have to accept it. And it is precious because it is the only condition which would enable us to make the best possible use of our lives.

A Vicious Permit Law

(From Our Own Correspondent)

THE are in Howick, Natal, of Dr. V. M. Dadoo, one of the most prominent Indian politicians in South Africa, on a charge of being illegally in Natal, has again spotlighted the ridiculous provisions of the Immigration Act, 1913. In terms of this bit of legislative nonsense, no South African of Indian origin may travel or reside in any province of the Union, other than the province of his birth (or of substituted domicile) without being in possession of a permit issued by the Immigration Department. In effect, a South African citizen is regarded as an alien in parts of his own country.

The result is that the immigration offices are nearly always inundated with applicants for permits. Whether an Indian desires to travel on holiday, or on business, or urgently to visit a sick relative or even more urgently to attend the funeral of perhaps his own father, he has first

of all to obtain a permit. This entails the usual long queuing, laborious form-filling, the sometimes deposit lodging, all of which involving a fantastic waste of time, quite apart from the totally unnecessary inconvenience. In Durban, the officials at the immigration department are always helpful. The fault is not theirs, but that of a stupid system imposed by a vicious law. To be fair, the United Party is as much to blame for this law as are the Nationalists, just as much as the U.P. supporters share the guilt for most of the oppressive legislation that sullies the Union statute books.

Dr. Dadoo was in this instance issued with a temporary permit after being detained for one night. But the provision nevertheless remains, with the police ever ready to pounce and detain perfectly law abiding citizens about their lawful business

Indian Teachers Confer

(From Our Own Correspondent)

ON Wednesday this week, the 33rd annual conference of the Natal Indian Teachers' Society was opened at the Shah Jehan Cinema, Durban. An audience of 1800—Indian teachers and members of the public—were addressed by Archbishop Denis Hurley. The audience, consisting as it did the pick of the educated men and women in the Indian community, was treated by Dr Hurley to a brilliant and erudite, but easily understood dissertation on Truth. "Truth," said Dr. Hurley, "is the fusion of mind and reality." He related truth to education, to religion, art including aesthetic as well as utilitarian art, and finally to politics. He said that God is the highest manifestation of truth.

While the Archbishop made no direct reference to Mahatma Gandhi, his whole address had a markedly Gandhian flavour. "God is Truth," Gandhiji was wont to say, and, so the distinguished French philosopher Romain Rolland once recorded, when a questioner asked him whether he would be prepared to say that Truth is God, Gandhiji answered in the affirmative.

The Indian teachers will confer in Durban until Friday of this week. Mr Arthur Lazarus, the president of the Natal Indian Teachers' Society, is the sole

nominee for that office, while the post of vice-president is being contested by the present incumbent, Mr. Sookraj Chotali, Mr. K. R. Nair and Mr. Michael Joseph. All are principals of schools. Mr. Chotali has recently been the centre of much controversy, both within the N.I.T.S. and in public, over his appointment as principal of the Kathiawad Hindu High School in Durban.

Solo Recital At Gandhi Hall

ON Thursday 2nd July, Sonny Budhram, a young man from Stanger, was invited by the Kathiawad Hindu Youth Organisation to sing at the Gandhi Hall. He was heard and cheered by a crowd of over 800 of whom the majority were Gujaratis.

The singing was of excellent standard. As Mr. Budhram was leaving for Bombay to further his studies in music a purse of £20—17—6 contributed by the audience and a further £5—5—0 from the KHYO was presented to him in appreciation of his excellent performance.

Mr. Budhram also expressed the wish to become a Yogi. His recital consisted of religious classical songs, some of which are popular songs from Indian films,

Teachers At Phoenix Before Visit To India

ON Wednesday July 8th over thirty teachers visited Phoenix Settlement. They were welcomed by Mrs Gandhi and her helpers in the Kasturba G. A. Indian School. From there they proceeded to the cottage where they viewed with interest the furniture, books and periodicals used by the Mahatma when he had lived there. They saw on the walls pictures illustrating the different phases of his life and they watched Mrs. Gandhi spin threads of yarn on his portable spinning wheel. The Press rooms were visited and in the sitting room of Sarvodaya house Gandhiji's Message to the World was played. Approached by the neat enclosed garden the Rondaval prayer room and office were found, the space doors revealing a peep into the busy lives of those living in the place sacred to the memory of the late Manilal Gandhi and his beloved parents.

After tea the teachers gathered to further discuss their trip to India.

Mr. Naraidoo, chairman of the visiting group, in his words of thanks expressed sympathy with Mrs Gandhi in her brave work. In reply Mrs Gandhi expressed the hope that the teachers on their return might introduce to this country some of the principles they would see in practice in the basic education of the village schools of India.

The party is due to leave by the S.S. Kampala in few months and the good wishes of Mrs. Gandhi and her helpers go with them.

Indian Employment Chaotic

THE statement of the Prime Minister—Dr. Verwoerd—that 'the Indians are the responsibility not of the Union Government' must be condemned as most irresponsible and callous coming from the head of a state," says Mr. Farid Adams, vice-chairman of the Transvaal Indian Youth Congress, in a statement. "If the Indians are not the responsibility of the Government why does it accept the taxes of Indians?"

Mr. Adams states that the Transvaal Indian Youth Congress after going thoroughly into the question of unemployment amongst Indians has asked the Johannesburg Chamber of Commerce to meet a delegation to discuss the problem. In its letter the Youth Congress points out to the Chamber that "except

for one Teachers' Training College in Johannesburg there are no vocational training facilities available to our young people with the result that when the Indian youth leaves high school he is forced to find employment in Indian shops, European businesses and commercial houses as despatch and invoice clerks or clerical assistants.

The Indian youth have proved their ability to take on responsibility and have always carried out their duties with the utmost reliability.

There are very few firms who employ Indian assistants with the result that a large percentage of our young people are unemployed. These few openings available make the plight of the Indian youth a desperate one."

"Representative Democracy Has Failed In Pakistan"

ACCORDING to Reuters, the 'Manchester Guardian' has alleged that representative democracy as known in the West has failed in Pakistan, but expressed the hope that it would eventually develop there.

In an editorial headlined, 'Starting From Bottom, it said: "On the Pakistan Day in March, the President, General Ayub Khan, expressed his belief that a representative form of Government in due course is vital to enable us to achieve our destiny. "He has spoken in a similar vein on other occasions. Since the early days of his seizure of power and

from time to time he has promised that a commission of best brains in the country shall prepare the Constitution.

"This will be submitted to a referendum by indirect vote and he hopes it will come into force within two years. President Ayub's conception is Islamic, one of leader of the community.

"But whereas representative democracy as we know it in the West had not failed in India, it has in Pakistan and it will be interesting to see whether it can strike the grass roots from the bottom up since it did not grow downwards from the top."

State Policies Cause Riots —Say The Congresses

IN a statement the Joint Congresses deplore the Governments' refusal to appoint a Judicial Commission of Inquiry into the recent disturbances at Cato Manor, Durban. This is cause for grave anxiety, if not alarm," say the Congresses.

The statement goes on: "It is common cause that the chief complaints of the people centred on the methods of shack demolition and slum clearance; the policy in regard to beer halls and home brewing of beer; interference with domestic stock; restrictions on use of, and cost of, water at Kwa Masha; high rents and transport costs; low wages; and especially the persistent refusal of the Durban Council and its Director of Bantu Administration to give proper attention to the representations of the African people.

"In the past few months, numerous deputations have presented petitions and memoranda to the Mayor or to Mr. Bourquin drawing attention to felt grievances and seeking remedies. None of these lawful and peaceful representations have borne any fruit. On the contrary, the actions and policies which gave rise to this resentment, were heedlessly, and as it turned out, recklessly continued."

Low Wages

There can be no doubt that the basic economic cause of the disturbances — the appallingly low wages paid to the African worker. A substantial increase in wages is a matter of highest priority. Action is urgent immediately, even if on an interim basis.

The secondary but no less real cause of the disturbances spring from the insecurity caused in the main by the actions and policy of the Durban Corporation. In the first place, careful ear must be lent to the representations of the people. The fact that Africans have no real voice in the Government of this country and, in Durban, in the local authority, places a particularly heavy burden upon Councillors and Municipal Officials to pay heed to their representations.

Families Sundered

Powers contained in Section 10 of the Urban Areas Act coupled with the Prohibition of Interdicts Act, give the local authority wide power which if implemented, as has been done, result in the disruption of the already precarious family life which is the lot of urban Africans. Husbands are sundered

from their wives and parents are torn apart from their children.

Resentment arises and grows deep. Cynical disregard by those in authority soon builds up a dangerously tense situation.

The pass and the beer raids and the persecution of even those who have been granted permits to brew beer and their guests is but the spark that ignites the fuse.

Steps Necessary

In the tense situation that now exists, statesmanship of the highest order is called for. The problems with which we have to deal are social and economic. They cannot be solved by the use of the coercive machinery of the state.

The Congresses propose that the following steps be taken immediately to relieve a crucial situation.

1. The Durban Corporation and Industry and Commerce must immediately grant a substantial increase in wages.

2. Negotiations have to be entered into with Trade Unions of the workers for long term wage increases.

3. The shack demolition and slum clearance activities of the City Council must be halted, pending discussions with the recognised leaders of the people and the formulation of satisfactory solutions to their grievances.

4. The beer halls should remain closed for the time being and beer raids discontinued.

5. Immediate suspension by the police of the policy of arresting and prosecuting under the liquor laws holders of permits to brew beer, and their guests.

Mr. Bourquin and the Bantu Administration Department must not use or farther arm themselves with powers under the Prohibition of Interdicts Act to speed up the ruthless eviction of the people from Cato Manor.

5. The Minister must be pressed to reconsider his decision and to appoint without further delay a Judicial Commission of Inquiry into the disturbances.

U S. Senate Evidence Confirms India's Fears On U.S. Military Aid To Pakistan

SEVERAL newspapers in India have editorially commented on U.S. arms aid to Pakistan.

Referring to the U.S. Senate Foreign Relations Committee proceedings, the "Times of India" writes: "The U.S. Senate Foreign Relations Committee has not disclosed all that the Defence Secretary and the Air Force Chief of Staff have told it about the military build-up in Pakistan. But even the little that it has revealed is enough to confirm the worst fears of this country. Indeed its fears, it is now clear, are shared by the U.S. military leaders who, too, feel that military forces maintained by Pakistan are far in excess of what it needs for its defence. Yet the U.S. Government continues to pour arms into that country... It is difficult for the U.S. Government to see that the military build-up in Pakistan only feeds the fears about Pakistani intentions in India and provokes an arms race between the two countries? The United States hopes for a peaceful settlement in Kashmir. It should be honest enough to see that it is precisely the large-scale military aid which Pakistan has received from the U.S. which has made the Pakistani leaders increasingly intransigent and queered the pitch for settlement in Kashmir."

The paper adds: "The testimony before the U.S. Senate Committee seems to have made no difference to the U.S. policy. The American leaders may be slightly apologetic about it, but President Ayub Khan is wholly unrepentant. He has plainly told the U.S. that he has no intention of reducing the number of his divisions.

Stating that "Senator Gore put his finger on the weakest spot in the U.S. programme of military aid to Pakistan," Delhi "Hindustan Times", says: "The U.S.A. may content itself with the thought that the aid it was providing (to Pakistan) was only for the forces it considered necessary but obviously it is not possible except perhaps, in regard to the nuclear war heads to compartmentalise the country's defence strength. In the case of Pakistan that country has not even troubled to conceal its view that it regards U.S. assistance as a contribution to the military build-up against India. In other words, as Senator Gore said, the U.S.A. has provided the aid for one purpose and Pakistan has accepted it for another."

The "Amrita Bazar Patrika" of Calcutta under the caption "Arms to Pakistan" writes: "The United States' aim, as professed, might be to strengthen democracy as against international communism. But what has been the actual upshot? American arms are buttressing dictatorship in Pakistan and posing a threat to the developing democracy in India.

What is, however, encouraging is that this realisation has been slowly dawning on many of those who guide public opinion in the U.S.A., as would be quite manifest from the discussions at the Senate Foreign Relations Committee."

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barkly's Arcade, 38 Market Street, Cor Diagonal & Market Sts. Johannesburg. Phone 33-1654

Gramophone Records MADE IN INDIA — AT HALF PRICE

4/6 EACH OR TWO FOR 8/3

Selected single numbers available from latest films.

Also Urdu Quawalis; Hindi: Religious, Ramayan, Arthi, Bhajan and Drama Sets.

Latest Gujarati Records: Only at 3/- each or two for 5/-

Available in Bhajan, Arthi, Garba and Comic Numbers

MAIL ORDERS ACCEPTED — FREE PACKING SELLING FAST.

Write for detail specification, gladly supplied on application.

NATIONAL RECORDS

18 Ajmeri Arcade, off Grey Street, DURBAN. — Phone: 25628.

British Press Comments On Durban Riots

ACCORDING to the BBC the riots in South Africa have been commented on widely by the Press. The city of Durban where the riots broke out must rank high, says the "Manchester Guardian", among human volcanoes. What has been happening there would be without precedent in most places, yet less than 12 years ago, 127 people were killed and nearly 2,000 injured in riots started by a false rumour that an African child had been killed by an Indian bus conductor. It may seem odd that the present situation began with a demonstration by women against municipal beer. But the suppression of domestic brewing in favour of municipal monopoly has been a great irritant in African life.

Price Of Beer

"The Guardian" says: "The price of municipal beer is high. Women complain both that their husbands spend too much money and that they themselves are prevented by the monopoly from plying a traditional and profitable trade. Africans also complain that they are being made to pay in this way for services whose burden should be carried at least partly by their wealthier neighbours. The beer halls are therefore an obvious target for anger, especially when, as in this case, quantities of illegal home-brewed beer are destroyed in the interests of the monopoly. There is so much ground for general discontent in African life that a small incident is always liable, like a spark falling on dry grass, to set off a devastating bush fire."

The "News Chronicle" says the riots in Durban are an example of how easily tensions flare up. The paper calls attention to another case where

public resentment has made itself felt in South Africa. This is the farm labour system under which Africans arrested for minor offences are given the choice of doing farm work or going to jail. The paper says the development of this system into a forced labour racket was rightly attacked in the South African press, and although it has been temporarily suspended there can be no satisfaction until it has been abolished for good.

"The Times"

"The Times" comments that the announcement of the temporary suspension of the scheme has taken some of the heat out of the angry debate in the South African parliament, but the opposition remains uneasy and watchful. It says: "The temporary ban should give the Minister for Native Affairs time to seek a solution which will avoid perpetuating the anomaly of a status half slave and half free."

Move To Reinstate Seretse

A "NEW YORK TIMES" report says a movement has arisen to reinstate Seretse Khama as chief of the Bamangwato tribe of Bechuanaland whose former Regent, Tshekedi Khama, did in London on June 19.

Tshekedi Khama, who was Seretse Khama's uncle, was the chief opponent of his nephew's marriage to an English woman in 1949.

Seretse Khama was deposed as chief and exiled for six years. He was allowed to return to Bechuanaland on the condition that he relinquish his claim to the chieftainship.

Tshekedi Khama designed and instituted the present democratic form of administra-

tion, which consists of a tribal council of elected representatives. Although the Bamangwatos went along with him, they did so principally because Seretse Khama was a member of the council.

The Bamangwatos have scarcely understood the new form of government. After only a year under it, many of them want to return to rule by a chief.

Most Bamangwatos have been unwaveringly loyal to Seretse Khama, whom they regard as "our born and only chief." Now that his uncle is dead many see no reason why Seretse Khama should not be reinstated as chief. Yet he has promised to avoid politics.

Kerala Passes Agrarian Relations Bill

ACCORDING to Peking Radio, India's Kerala legislative assembly passed the agrarian relations bill proposed by the Communist Party, amid great rejoicing. The bill provides that all landholdings in the state be restricted to 15 acres of double-crop land for a family of five. In cases where the family has more than five members the ceiling would be raised to a maximum of 25 acres of double-crop land. All land in excess of the limit of the ceiling will be surrendered to the government, which will pay compensation to owners at 50 per cent. of the marketable value of the land. Land surrendered to the government after the imposition of ceilings will be distributed among landless peasants and those with small landholdings. The bill prescribes maximum and minimum rates of fair rent for various classes of land. The bill also provides for the protection of the interests of small landholders, owning less than five acres of land, who form the bulk of the Kerala peasantry. It extends protection for sixty

of tenure and landlords are not allowed to take back rented land at will. According to the Indian constitution, landowners must be compensated if land reform is to be carried out. Both the extent of the ceiling and the rate of compensation in this bill are the lowest so far fixed in the country.

The agrarian relations bill was first introduced in the Kerala assembly in December 1957. It was brought to the masses of the people for discussion and was welcomed. Members of the opposition opposed the redistribution of land to the peasants and demanded that the excess land be handed over to panchayats, which are controlled by landlords and rich peasants. They also wanted payment of compensation to landlords at the full market value of lands, and were opposed to protection for fixity of tenure. All these amendments were rejected. The agrarian relations bill now will be presented to the President of India for his assent.

BOOKS OF GREAT SUCCESS TO YOUR FUTURE IN BUSINESS

JUST ARRIVED

- Commercial system of cutting—fully detailed with diagrams of garments for your cut any fashion 32/6
- Easy cutting—packet size 25/-
- Fashion in Blouse, Choli, Payabi and Sari with detailed style for women 4/6
- Ramayan in English Valmiki 36/-
- Prince Ajoyada—Story of Ramayan 12/6
- Women of India—in their Beauty-Duty, with their customs—fully illustrated 27/6
- Hindu manners, customs and their ceremonies—
A Book of Details and Duties 35/-
- Hindu Marriage and family in India 28/6
- The Yoga System of Health—
By Yogi Vithaldas Illustrated 22/6
- Upanishads in 4 complete volumes £5—10—0
- Mahatma Gandhi in Pictures of New Light £5—10—0
- Heaven Lies Within Us—a book about your future in this Life 25/-
- Indian Cookings, Sweets, Pickles, Curry Khadi and Khadi etc., etc. 12/6

D. ROOPANAND BROS.

PUBLISHERS AND BOOKSELLERS

Phone 20707. (Est. 1932) P.O. Box 2524.
85 VICTORIA STREET, DURBAN.

Tomatoes Thrown At Belgian Minister

By HARRY GILROY in the "N.Y. Times"

BRUSSELS, Belgium.

DEVELOPMENT in the Belgian Congo are being studied in Brussels with a mixture of hope and uneasiness.

Maurice van Hemelrijck, Minister for the Congo, has been touring the territory for two weeks. It has become clear that many Africans think he will lead them to independence, while many European settlers detest him.

The hopeful thing, in the view of Belgian observers, is that the admiration of the Africans for M. van Hemelrijck seems to imply approval of his plan for a step-by-step approach to democracy.

On the other hand, the Brussels newspaper "La Libre Belgique" has commented that M. van Hemelrijck is very unpopular with "numerous white circles of our African territories." He said that the impression existed as a result of an earlier trip, when "All the solicitude of the Minister went to the black population and all the reproaches and admonitions to

the whites of Africa."

The newspaper said the white settlers had their faults, but without the the Belgian accomplishments in the Congo would not exist.

Tomatoes Hurlled At Minister

The incidents that have evoked such comment have been frequent this week. European settlers refused to attend a cocktail party for the Minister. "Go Home" was painted on walls along where he was to drive.

Tomatoes were thrown at the Minister and his wife at Costermansville. Five Europeans were arrested for this attack.

M. van Hemelrijck is reported to have reacted with characteristic directness. At a public gathering where Europeans were picketing, he received a bouquet from an African woman. The Minister embraced her, and called to the pickets: "That should be an example to you!"

Other reports have indicated that the Congo public senses a gulf between M. van Hemelrijck and Governor General Henri Cornelis. The latter was returned to his post two months ago with the support of King Baudouin, after Premier Gaston Eyskens and M. van Hemelrijck had sought to replace him.

Several newspapers in Brussels and in the Congo are asserting that there is a crisis of authority. Some take the view this is an inevitable consequence of the return of M. Cornelis after the Cabinet had indicated that he was to be retired. Others say M. van Hemelrijck should realize that the Congo plan can be put into effect only through the administrators in the territory.

Many Africans are reported to have used the visit of M. van Hemelrijck to publicize the change that some Congo officials were sabotaging the programme for developing democracy. Africans have stoned cars of white settlers known to be unfriendly to the Minister.

The Minister himself in talks with African leaders and over the radio, has emphasized that the population must remain orderly and move by authorized stages toward democracy.

M. van Hemelrijck will return to Brussels in a week or so to report to the Cabinet. The Governor General will follow soon afterward and take a vacation of two months. During that time, a new Vice-Governor will direct the administration.

New Party In Congo

Brussels.

A new party, Parti Economique Congolais, has been formed in Stanleyville. The promoters of the party represent the traditional authorities of Ituri. The party will render assistance to rural and industrial classes.

Leopoldville Riots

The provincial governor's office in Leopoldville on June 19 that about 350 people were jailed for periods ranging from seven days to eight years, and more than 2.7 million Belgian francs' worth of stolen goods were recovered by police following riots in Leopoldville last January.—Reuter.

India's Largest Insurance Company At Your Service

The
New India Assurance
Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBHAY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR
EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610,
Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:
Office: 25845
Residence: 36413.

Inquest On Hola Camp Nyerere Goes To London

(Continued from front page)

THE debate in the Commons on the deaths of eleven Mau Mau detainees at Hola Camp, in Kenya, rose to a high level of argument and of dramatic force says an editorial in the "Manchester Guardian". Both the Colonial Secretary and Sir Frank Soskice, who spoke first for the Opposition, threw a good deal of fresh light on this disastrous incident and its background. The Opposition had, on the whole, the better of the argument; but they did not have things all their own way. There is very little doubt left after the debate that the responsibility for this disaster spreads a good deal farther than the camp officers against whom charges have already been framed. It is plain that there was a dreadful miscarriage of prison administration, and that what was on the best interpretation a very difficult and delicate experiment was carried out with an almost reckless lack of preparation, understanding and supervision. On the other hand, there is still a shade of doubt about the Cowan Plan itself—whether it was, as Sir Frank said, at once "lunatic in conception" and illegal under the Kenya prison code, or whether, as the Colonial Secretary argued, it was in itself a possible solution to a very difficult and peculiar problem of Mau Mau psychology, which failed only because it was not properly carried out. His argument may serve, if accepted, as a defence of Mr. Cowan himself; at the same time, it damns even more thoroughly the prison administration, in whose hands, as Sir Frank Soskice said, it was "hopelessly bungled in execution, owing to their muddle and mismanagement."

The rehabilitation—can no one find a more human word?—of the great majority of the Mau Mau prisoners and detainees has been a tremendous achievement, of which the Kenya Government may well be proud, and of which anyone who visits Kikuyuland today may see the fruits. Mr. Lennox Boyd was quite right both to recall this context to the debate and to draw attention to the good work done in other aspects of Hola Bay. For Mr. Cowan's plan itself he made the essential point when he said that

unless the hard core Mau Mau can be got to start work, their rehabilitation is impossible. Once they have started working, there is a psychological break through and astonishing results are achieved.

There is a point in that, and it was not clearly answered. Nor, on the other hand, did one find

any clear answer to Sir Frank's argument that the plan, with its essential reliance on some kind of force to get work done (though not the sort of force actually used or to compel work for the work's sake), contravenes the Kenya prison code and the prison department's directive issued in 1957.

The prison administration, having themselves said what was illegal, themselves formulated a plan which transgressed their own ruling; the Minister, who had a copy of the directive, approved a plan which conflicted with it.

Is it maintained that, as the plan aimed at a psychological effect and not at the performance of a material task, it ceased to be a form of forced labour? It is a slender thread of argument.

It chanced that, a few hours before the debate began, the committee which is to inquire into the future administration of Kenya detention camps—Mr. R. R. Fairn, Director of Prison Administration in the country, Sir George Beresford-Stooke, a former Governor of Sierra Leone, and Canon T. C. F. Bewes of the Church Missionary Society—arrived at Nairobi airport. Mr. Fairn very properly declined to make more comment on their mission than to say that they had come "to learn, and to help." Until they have done their job, there will be no further attempts to force unwilling detainees to work. It is a great pity that no previous visit of this kind was made to Kenya. For long enough it has seemed only too likely that the Kenya prisons department, though never as black as its critics have sometimes painted it, had faults and weaknesses which should have been attended to. There is a chance to make them good now.

National Anthems Of The World

A COLLECTION of the national anthems of all countries in the world has been prepared by the Institute for External Relations in Stuttgart, Federal Republic of Germany. The anthems, arranged for piano with a text in the original language and a translation in German, are printed on loose leaves so that the anthems of newly-created states may be inserted. (Unesco).

if we are sincere, then the logical conclusion is that we may not discriminate against a person because he has come to Tanganyika from Indir, Belgium, Greece or anywhere else."

North Rhodesia Held Crucial

Mr. Nyerere said the "whole of Africa" was impatient, and time was very important. He plans to press for at least three more elected ministers—that is, eight out of twelve instead of the five who will take office on July 1 by the end of this year.

Moreover, he wants to increase the number of elected members of the Legislative Council from thirty to as many as seventy-nine.

The 37-year-old leader with the Chaplinesque mustache is spoken of from Nairobi to Cape town as one of the outstanding Africans.

In his talks with the Colonial Secretary, Alan Lennox-Boyd, he will not restrict himself to the

status of his homeland. Mr. Nyerere feels that emphasis on Nyasaland as the "key" to the Central African problem is misplaced. He holds that the real key is Northern Rhodesia, because of its Copper Belt, which supports the economic arch of the whole Federation of the Rhodesias and Nyasaland.

Mr. Nyerere suggested that some of the emphasis on Nyasaland in the Federation and in London might actually be designed to keep nationalist pressure off Northern Rhodesia.

He had nothing against the concept of Federation itself, but felt that its only hope lay in the Colonial Office's "putting its foot down" and making clear that the Federation was not going to get dominion status.

"Southern Rhodesia has to have Northern Rhodesia at all costs," he said. "So the important thing is to democratize Northern Rhodesia and make it an absolute bulwark against what's happening further south."

Latest Gramophone Records Arrived

Mother India	6 Records	49/6
Pyasa	5 "	41/3
Dekh Kabira Roya	4 "	33/-
Abhiman	3 "	24/9
Janam-Janam Ki-Fere	5 "	41/3
Johny Walker	3 "	24/9
Ayodyapati	5 "	11/3

INDIA PRESS RECORDS

Talsidas	5 Records	50/-
Pehli Jhalak	6 "	60/-
Halaku	4 "	40/-
Bahaar	2 "	20/-
Sarwan Kumar (Drama)	2 "	20/-
Loose Numbers Babul Bariat and Badal		30/-

Packing, Postage and C.O.D. charges 7/6 Extra.

Obtainable at Our Only Address:

BHARAT MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS,

266 Grey Street, DUBAN.

India Letter

(From Our Own Correspondent)

Vicious Monsoon Floods Hit India

ONE can never be sure about the vagaries of the weather in any part of the world, despite the forecasts made by experts and scientists. The ruthless manner in which the weather treats Assam and Bihar is indeed an unpredictable phenomenon. These two States have always suffered under the callousness of the rivers which flow through them. It is ironic that Bihar sometimes suffers from extreme scarcity of water and at other times is the victim of the rivers changing their courses, eroding towns and leaving a trail of devastation, misery and suffering in their wake. In this regard Assam also suffers a great deal.

Recently the country has been hearing of the grave suffering of those living in Assam, particularly in Kamrup in Gaubati District. The great Brahmaputra river which has been praised in legend and mythology as well as in historical records often turns out to be a river of sorrow. In the past few days it has kept to its tradition of flooding its tributaries and submerging large cultivated areas. Vast fields have been turned into great lakes, houses have been swept away as if made of cards and thousands have either lost their homes or their properties.

In Kamrup alone, numerous villages and thousands of acres of paddy have been submerged. Boats have come into use almost all over the area and human beings can do nothing better than to stand by and watch Nature play havoc with their fortunes.

Late And Intense

This is just the beginning. The monsoon which arrived somewhat late threatens to compensate for that in all its intensity. When more and more floods take place, the Government officials will stir up, call conferences, decide on new embankments and give contracts to men who sometimes are incapable of carrying out those contracts. Although this certainly is an indication of the keen interest which officials take in the welfare of the people in general, a concerted plan to tackle floods on a long-term basis has still to be evolved.

An institution run by the Government in Poona continues to experiment with various types of dykes, embankments and dams for flood control purposes. Small-scale models of the various rivers are built. Water is rushed through these models in the same style in which water rushes through the originals under various conditions. On the basis of these studies the future depends on the lands and villages that lie on the brink of disaster because they are near those rivers.

Meanwhile, the long-awaited and prayed for monsoon has arrived in Bombay. In its usual style it has flooded the streets, jammed the drainage system and converted some of the streets into rivers. The Bombay citizen is willing to go through all this primarily because this type of rain means adequate water supply for him. The water taps in Bombay have of late had a tendency to go dry at the most awkward moment. Now, at least, that will not happen.

Strikes Again

Calcutta's citizens continue to have a normal dosage of strikes. On June 24, trams and buses went off the roads. Large number of shops remain closed. The train services were disrupted during a 12-hour general strike. Organised by the Price Increase and Famine Resistance Committee, the strike was called to express the people's resentment against the West Bengal Government's food policy and to bring pressure on the Government to revise that policy. The Committee is a combination of all the leftist parties, except the Praja-Socialist Party.

The docks were deserted, cinema houses cancelled their matinee shows, and football matches over which Bengalis usually go crazy were postponed. Calcutta's citizens, therefore remained quite sober. All the streets, except for some of the main thoroughfares, were deserted and most of the people remained in their houses.

Fortunately the usual clashes which normally follow such strikes did not occur. Only two minor incidents were reported and two arrests were made.

The Bihar Government also is facing a strike. The Bihar Praja-Socialist Party intends to

organise a State-wide strike to force the Government to revise its taxation measures. The Party is launching the agitation mainly against the multi-point sales tax.

Satyagraha Threatened

A deputation will meet the Chief Minister of the State and on the success or failure of that meeting will depend the Party's decision to launch the satyagraha. As usually happens in all party meetings, a number of resolutions were passed and it was decided to recruit at least 3,000 volunteers to participate in the satyagraha.

The Praja-Socialist Party in U.P. and Bihar has often threatened to launch a similar satyagraha. Sometimes they are begun in half-heated manner and the originally expected enthusiasm is not there. However, this Party continues to strive for action that will probably make it more popular with the public. It is still to be seen whether popularity can be gained by such methods or by something more constructive.

ODDMENTS

According to figures released by the Government of India the Union Government has spent more than Rs. 330 crores on the rehabilitation of nearly nine million refugees from Pakistan.

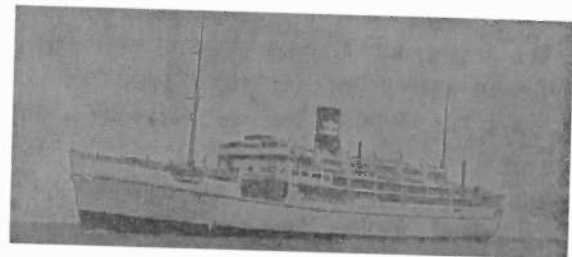
An additional amount of nearly Rs. 40 crores will be spent during the current year for further rehabilitation. This certainly is a high price that the Indian Government continues to pay for something that is both tragic and unavoidable.

The Rehabilitation Ministers from various States are meeting in Srinagar and on the eve of their conference these figures were released. It is noteworthy that in addition to the above amounts the Government has also compensated claims by the transfer of properties and adjustments of public dues to the extent of Rs. 709 crores. All this has been achieved without any financial assistance from abroad or any additional burden on the tax-payer.

The Government claims that all refugees from West Pakistan have been rehabilitated while the resettlement of East Pakistani refugees is still in progress. Rough estimates indicate that 4.74 million refugees entered India from West Pakistan, while 4.11 million came from East Pakistan. That means that the Government is still facing a formidable task. It is hoped that it will do it with the same promptitude and sympathy that was evident in the case of the other refugees.

B-I

Sailings Between East African Ports Karachi And Bombay

S. S. Kampala due 31st July. Sails 5th August
S. S. Karanja due 29th Aug. Sails 4th Sept.

PASSAGE FARE TO KARACHI OR BOMBAY

First Class	single	without	food	£92-0-0
Second "	"	"	"	£60-15-0
Third "	"	"	"	£31-10-0
Ordinary				Special
Non-Vegetarian	£4-13-0			£10-18-0
Vegetarian	£4-4-0			£9-15-0

For further particulars apply to—

Shaik Hamed & Sons (Pty.,) Ltd.

390 Pine Street,
Telephone 20432,

— Durban.
Tel. Add. "KARAFAT."

Educational Needs Of Less-Developed Commonwealth Countries

India Sending Delegation To Conference In U.K.

THE Commonwealth Education Conference is to be held in the U.K. from July 15 to 29, 1959

Arising out of the Commonwealth Trade and Economic Conference held in Montreal in September last, the U.K. Government has invited the Governments of Commonwealth Education Conference in Oxford to formulate a programme of Commonwealth Scholarships and Fellowships, to review the existing arrangements for co-operation between Commonwealth countries on all aspects of education and the exchange of other types of aid to further this proposal and to make recommendations for any improvement or expansion that may be possible. It is envisaged that these programmes will develop as a reciprocal programme, the contribution of each country being determined of course, according to its resources and to other claims. Lord Halifax, Chancellor of the University of Oxford, will be the President of the Conference, and Sir Philip Morris, Vice-Chancellor of Bristol University, will be the Chairman.

The UK Government have invited delegates of the Conference to spend a week before the Conference, visiting important educational establishments in the U.K.

The Government of India has accepted this invitation and the following persons have been nominated as members of the Indian delegation: Leader: Mr. A. L. Mudahar, Vice Chancellor of the Madras University; members: Mr. K. G. Saiyidain, Secretary, Ministry of Education; Professor M. S. Thacker, Secre-

tary, Ministry of Scientific Research and Cultural Affairs, Professor N. K. Sidhanta, Vice-Chancellor, Calcutta University, and Mr. A. M. D. Rozario, Joint Educational Advisor, Ministry of Scientific Research and Cultural Affairs; Member Secretary: Mr. T. S. Krishnaamurti, Deputy Secretary, Ministry of Scientific Research and Cultural Affairs.

Three or four members selected from the Indian High Commission, London, will be associated with the delegation.

The Conference will study particularly the needs of the under developed countries of the Commonwealth in the fields of general, technical and professional education, as well as teacher training methods. It will function as a working party and thrash out administrative and academic details of operating scholarship schemes. It will also study the question of the supply and the training of teachers and the exchange of teachers at various levels. Further, a conference at Ministers' level is planned for next year when the actual scheme will be inaugurated.

The total number of scholarships for Commonwealth countries pool is expected to be 1,000, of which U.K. has offered 500, Canada 250, and other member countries are expected to offer the balance amongst themselves. It is intended that India should also offer some scholarships and also other training facilities for students from other Commonwealth countries.

Support For Boycott Of S.A. Goods

THE London Committee of African Organisations has urged support for a boycott of South African goods.

It said that the South African Government should not be allowed to "belittle" the Durban riots as mere disturbances over illicit liquor.

The committee secretary-general, Dennis Phombeab, said the riots would be seen "in their wider setting" and added that his organisation wants to "link it up" with a "world-wide protest against the cruelties inflicted on Africans."

He called for a boycott to start on June 26 and said: "We want South African importers and exporters to feel the shock of public ostracism" until it "strikes at the base of the South African economy."

A statement by the committee said that "very much more is at stake" than illicit liquor and protests against sium clearance. "The true causes of African rebellion," it added, "lie below the surface." It said that recent disclosures of forced labour for Africans concerned "a menace that has threatened every African for years."

Transvaal Indian Congress Notice Of The

In terms of its constitution the Transvaal Indian Congress hereby notifies all the Indian over the age of 18 resident in the Transvaal that its Bi-Ennial General Meeting will be held at the GANDHI HALL, 50 Fox Street, Johannesburg, on Sunday 16th, August 1959 at 2 p.m

Agenda: 1 Presidential Address; 2. Secretarial Report; 3. Financial Report; 4. Elections; 5. General.

Notice of any proposed amendments to the constitution must be lodged with the Secretaries at least 21 days before the said Bi-Ennial General Meeting.

B. T. NAIDOO & S. SALEH,
Joint Hon. Secretaries,
Transvaal Indian Congress.

"Any one subject to the pass laws," it said, "is constantly in danger of arrest and forced labour."

It added that humiliations that Africans have suffered "cannot be tolerated for long by men and women who believe in a great racial destiny."

Meanwhile South African gold shares tumbled on the London stock exchange. There was a tendency to rally toward the close, but widespread losses were recorded.

Similar selling occurred on the Brussels stock exchange. —Reuter.

DRY RED CHIILLIES

Try Our Special "Mixgrade"

No 1, 51/-, No. 2, 46/3
No. 3, 40,6 per bag of 33 lbs
Gross Weight.

CASH WITH ORDER

MAARMANS (Pty) Ltd.

Box 26. Phone 128.
BRITS. Transvaal.

Quality quickly for a £2000 a year career, by home study. Write today for the free book "The Direct Way to Success" in Accountancy, Secretaryship, Costing, Banking, Municipal Services, Building Societies, B. Com., Degree, through the School of Accountancy, backed by 50 years successful educational service. Write to The School of Accountancy, P.O. Box 4592 (Z) Johannesburg; and at 8th Floor, Mansion House, 12 Field Street, P.O. Box 1865, Durban, Phone 2-4068.

BOOKS FOR SALE

Mahatma Gandhi	
(Last Phase)	1 12 0
Political Philosophy of Gandhi	18 0
My Experience with Truth	15 0
Women and Social Injustice	7 6
Discipline of Non-Violence	1 6
Indian Home Rule	1 0
Sarvodaya	5 3
Truth is God	2 6*
Christian Missions	5 9

Obtainable From:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Durban, Natal.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co.
(Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12,6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " "

Cash with order only.

P O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Phone 835-8786

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, **JOHANNESBURG.**

THE QUEENSLAND INSURANCE

COMPANY LIMITED.

(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE

Fire - Marine - Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE

106 MANSFIELD ROAD,

DURBAN.

P. O. Box 476.

TELEPHONES 47453 & 47888.

Books For Sale

Sixty Years After (Natesan)	1	0
Selected Letters of Gandhiji	1	6
Public Finance	2	0
Eminent Americans	7	6
Bapu's Letters To Ashram Sisters		
—By Kaka Kalelkar	2	6
Gandhi Techniques in the Modern World		
—By Pyarelal	1	6
Gandhi's Challenge To Christianity—S. K. George	2	6
Why Prohibition—J. C. Kumarappa	1	0
My Dear Child—Gandhiji	3	0
My Religion—Gandhiji	5	0
Story Of The Bible—S. K. George	8	6
Hindu Dharma	10	6
Key to Health—Gandhi	1	6
At the Feet of Bapu—Chandwala	8	6
A Preparation For Science—R. B. Gregg	2	6
Bapu My Mother—Menube n	1	6
Nature Cure	2	0
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Gleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Bhudoan Yajna	2	0

Obtainable From:

"Indian Opinion"
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Ramnama—M. K. Gandhij	2	6
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	8
Gandhian Ethics—Bency Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	10	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi		
—M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling		
—M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
The Gospel of Selfless Action or		
The Gita According to Gandhiji		
(Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary)		
—Mahadev Desai	8	6
What Is Wrong With Indian Economic Life		
—D. V. K. R. V. Rao	3	0
Christianity Its Economy And Way Of Life		
—J. C. Kumarappa	2	3

Obtainable From:

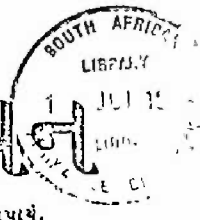
Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

ઈન્ડિયન

ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

ચિત્ર અને મનન વગર ગણિત ના અનુભવ અને જ્ઞાન પૂરા સાધક થતાં નથી. મનને નેટલી શાંતિની વચ્ચે એટલીજ ચોંટાળ મનનની વચ્ચે એ જાને બન્ને પરસ્પર પૂરક છે. જે છવનને નવી આશા, વિચાર અને દેખના થી બની છે. —વિંતક

પુસ્તક ૫૭ મું—અંક ૨૭ તા. ૧૦ જુલાઈ, ૧૯૫૯. છુટક નકલ પ. ૪

કેન્દ્ર સરકાર કેરળમાં દરમિયાન-ગીરી નહી કરે

વડા પ્રધાન શ્રી નહેરૂએ કેરળમાં હાલને તબક્કે કેન્દ્રની દરમિયાનગીરીની શક્યતાને નકારી કાઢી છે. દિલ્હી ઉપડતા પહેલાં વિમાની મથકે તા. ૨૫મીના પત્રકારો સાથે વાતચીત કરી રહેલા શ્રી નહેરૂએ કહ્યું કે કેરળના મામલા અંગે કેન્દ્ર ખુબ સચિત છે, પરંતુ હાલના તબક્કે કેરળના મામલામાં દરમિયાનગીરી કરવાનો અમારો ઈરાદો નથી. ભવિષ્યમાં શું થશે એનો આધાર ભવિષ્યમાં બનનારા બનાવો પર રહેશે. દરમિયાનગીરીની પરિસ્થિતિ અમે ટાળવા માગીએ છીએ. અમને એવી દરમિયાનગીરી કરવાનું પસંદ નથી.

કેરળમાં નવી ચુંટણીઓ કરવા આપ ભલામણ કરશો કે? એવા પ્રશ્નના જવાબમાં વડા પ્રધાને કહ્યું કે એવી ભલામણ કરવાનું કાર્ય મારું નથી. પરિસ્થિતિમાંથી મારું કાઠવા માટેનો એક દેખીતો માર્ગ એ જરૂર છે. કેરળમાં ચાલી રહેલા આંદોલનના જેવા આવા આંદોલનોને એક પડકાર રૂપ છે. આવા પડકારને ચુંટણીઓ દ્વારા જરૂર ઝીલી લઈ શકાય.

તેમની આ સુલાકાતને પરિણામે ઉચ્ચકક્ષામાં ઓટ આવશે કે? એવા પ્રશ્ન અંગે શ્રી નહેરૂએ કહ્યું હતું કે એ અંગે હું કંઈ કહી શકું નહિ.

કેરળની પરિસ્થિતિના ઉકેલ અંગે તમે કોઈ દરખાસ્તો સુચવી છે કે? એવા સવાલના જવાબમાં વડા પ્રધાને કહ્યું કે એ અંગે મેં ચોક્કસ વિચારો રજૂ કર્યા છે. મારા એ વિચારો સરકારે અગર વિરોધ પક્ષોએ સ્વીકાર્યા છે કે નહિ તે અંગે હું કંઈ કહી શકું નહિ. શ્રી નહેરૂએ કહ્યું કે મેં તેમની સમક્ષ વ્યક્ત કરેલા વિચારો અંગે તેમનો તાત્કાલીક જવાબ જાણવા આગ્રહ રાખ્યો નહોતો.

શિક્ષણ ધારાનો પ્રશ્ન

પોતે દર્શાવેલા વિચારોની ગાંધી આપતા વડા પ્રધાને કહ્યું કે જ્યાં સુધી શિક્ષણ ધારાને સંબંધ છે. ત્યાં સુધી એ ખરડા ના કોઈ ભાગ અંગે જે લોકોને વિરોધ છે તેઓ સરકાર સાથે એની ચર્ચા કરી શકે અને સરકાર શક્ય ત્યાં સુધી એ અંગે બાંધ છોડ કરે. દરમિયાનમાં શિક્ષણ ધારાનો અમલ મોકૂફ રાખી શકાય.

છું કે ગોળીબારના સુખ્ય બનાવોની તપાસ થવી જોઈએ. સરકાર અને પ્રવંતના દરિયાઈદુશી પણ એવા બનાવોની તપાસ કરવાનું ઇચ્છનીય છે. કારણ કે જે એવી તપાસ ન કરાય તો લોકોમાં ગભીર શંકાકુશંકાઓ જન્મે છે.

આંદોલન ચાલુ રહેશે એવું આપ ધારો છો? એવા પ્રશ્નના જવાબમાં વડા પ્રધાને કહ્યું કે હકીકતમાં તો આંદોલન ચાલી જ રહ્યું છે અને એ ચાલુ રહેશે એ વિષે પણ મને શંકા નથી, કારણ કે આંદોલન માટેની લાગણીઓ ઘણી પ્રબળ છે, પરંતુ પીકેટીંગની પદ્ધતિ ખાસ કરી વિદ્યાર્થીઓ પીકેટીંગ કરે એ મને પસંદ નથી. આવા આંદોલનોમાં વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓ સંડોવાય એને પણ હું પસંદ કરતો નથી. બસો અટકાવવી અને વ્યવહાર ખોરવી નાખવાની વાતો પણ ખેદજનક છે. આમ છતાં વડા પ્રધાને સ્પષ્ટ કહ્યું હતું કે આ અંગે મેં કોઈને કશો પણ આદેશ વડા પ્રધાન તરીકે કે કેન્દ્રીયના મોવડી તરીકે આપ્યો નથી. મેં માત્ર મારાજ વિચારો જ દર્શાવ્યા છે.

ચર્ચાઓનું પરિણામ શું? પ્રશ્ન : ત્રીવેન્દ્રમમાંની તમારી ચર્ચાઓનું પરિણામ શું? ઉત્તર : એવું કોઈ તત્કાળ પરિણામ જણાવું નથી. ચર્ચાઓમાં જે કંઈ છાપ મારા પર પડી છે તે હું દિલ્હીના મંડળોને જણાવીશ.

રાજકીય બળવો

વડા પ્રધાને કહ્યું કે કેરળના આંદોલનમાં હોમી બળો સહિતના તમામ પ્રકારના બળો જેવા મળે છે એમ છતાં એ એક પ્રબળ બળવું છે. (અનુસંધાન : ૧૮ જુઓ પાનું ૨૬૮)

નૈતિક અધઃપતનનું કારણ (સંત વિનોબાજી) [સંત વિનોબા બાવેની ગુજરાતભરની પદયાત્રા દરમિયાન સ્વામી શ્રીભદ્રને કહેલા એ અત્યંતના પ્રશ્નો વિષેના અમના વિચારો હુંકમાં નીચે આપ્યા છે.] પ્રશ્ન :- ભારતમાં ઘણા મહાત્માઓ થઈ ગયા છતાં સામાન્ય મનુષ્ય નૈતિક રીતે નીચે ઉતરતો જણાય છે એનું કારણ શું? વિનોબા :- એનું કારણ ત્યારે આપણા સાધુસંતો આમજનતામાં ફરતા હતા, નામદેવ દરજીનું કામ કરતા હતા. કમ્પીર વણાટનું કામ કરતા હતા અને રૈલાસ ચમારનું કામ કરતા હતા, પોત પોતાનો યુગરો કરતા હતા અને સાથે ભક્તિ પણ કરતા હતા ત્યારે ગામડાંની પ્રજામાં ઉત્સાહ હતો. પણ પાછળથી એવી પ્રથા પડી કે મહાત્મા લોકો પ્યાન વગેરે કરે, સમાજથી દુર રહે, અને સમાજમાં હોય તો પણ લોકસ્પર્શ રહે. આને કારણે સમાજથી અળથું એવું એક મંડળ બની ગયું. સમાજ એમને ઉંચા માનવા લાગ્યો અને એ લોકો પણ અદકારપૂર્ક નહીં પણ સ્વભાવિક રીતે માનતા કે પોતે કંઈક વિશેષ એણીના છે. પછી એમ મનાયું કે સાધારણ મનુષ્યો માટે કમ્પોઝ, અને જેમનું કંઈ ઉચુ ચિત્ત છે એમનો ભક્તિમાર્ગ અથવા જ્ઞાનમાર્ગ છે. પણ આમાં આધ્યાત્મિક દોષ છે. એનાથી પારમાર્થિક માર્ગના પણ એ ટુકડા થયા. આપસમાજી રામનામ લેવાનો ઇન્કાર કરે છે અને હેનો ઉચ્ચાર કરે છે. એ માને છે કે રામનામ સામાન્ય માણસ માટે છે અને ત્રિશી માણસ માટે હેનો છે.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૧૦ જુલાઈ, ૧૯૫૯.

મી. ન્યોએ એક નવો સવાલ ઉભો કરે છે

દક્ષિણ આફ્રિકાના આજના ભત્તી સવાલનો ઉકેલ જો કેઈ પણ રાજકીય સંસ્થા કરવા ઇચ્છતી હોય તો તેનું નિરાકરન ઉદાર અને નરમાશ ભયું હોતું જોઈએ કે જેમાં સમય અનુસાર થોડો સુધારો વધારો કરી શકાય. ગયા અઠવાડીયામાં ડરબનમાં બરાચલી પેન આફ્રિકન પરીવહમાં જે ભાષણો થયા તે ભેતા એમ લાગે છે કે પી. એ. સી.ના નેતાઓ આ દેશના આ મુખ્ય સવાલનો ઉકેલ ગંભીર રીતે કરવા ઇચ્છે છે. અને તેના લેબર નેતા મી. ન્યોએના ભાષણમાં તેમના તે તરફના વિચારો ઘણા સ્પષ્ટ હતા.

એમને જણાવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી ભત્તી ભત્તી વચ્ચે સમાનતાની ભાવના જાગૃત નહી થાય ત્યાં સુધી રાજકીય ક્ષેત્રમાં અને ટ્રેડ યુનિયનમાં મિશ્ર સહયો હોવા જોઈએ એવી વાત કરવી મારે હીસાબે કાંઈજ મહત્વની નથી. કારણ આફ્રિકન માનસ જે પસંદ કરે તે ગોરા માનસને કદાચ પસંદ ન પણ આવે. આફ્રિકનો કે જેઓ આઝાદ થવા ઇચ્છે છે તેઓએ સૌથી પ્રથમ મહત્વનું એ છે કે, તેઓએ પોતાને એ રીતે ઘડવાની જરૂર છે કે તે જેઓને વધુ તકે મળી છે તેઓ સાથે સ્વમાન લેર નિચતાની પ્રતિબંધના અચાલ રાખ્યા વગર ઉભા રહે. આ સાથે એ પણ આપણે વિચારવાનું છે કે સાઉથ આફ્રિકાની પ્રજામાં સાંસ્કૃતિક ભેદો અને ખીલ જુદી જુદી પુર્વ ભુમીકાઓ છે. આથી અંતમાં બધાએ એક વફાદારીના સિદ્ધાંતની ભુમીકા પર એકત્ર ઉભા રહેવાનું રહેશે.

આથી જે બધા વિવિધ સવાલો અને કાયદાઓ છે એને એક આદર્શ તરફ વળવાના રહે છે કે જેમાં બધાએ જ લાગ અને હુઃખ સહન કરવા પડશે. નહીં કે ફક્ત કચડાયલાઓ એજ. એક ગોરો કે જે પી. એ. સી. સાથે કામ કરવા તર્ક્યાર થાય છે તે શું પોતાની એવી તર્ક્યારી રાખે છે કે ફક્ત ગોરી ચામડીને લીધે એને જે કાંઈ તકે મળે છે તે જતી કરી ખીન-ગોરા સાથે ભળી ભય અને પોતાના અલગ રહેકાનેને તણ દે? અને શું તેઓ આફ્રિકન ભાષાને પોતાની ભાષા તરીકે સ્વિકારશે?

આ એક પી. એ. સી.નું પ્રગતીકારક પગલું છે. નેતાઓની વફાદારી માટે એક એવી પારાશીશી હોય કે જેથી તેમની વફાદારીની કસોટી કરાય. જે લોકો પોતાના “એમુખી વાણી”ને વળગી રહે છે તેઓ દરબનમાં એકાએક છે કે જે એને મહાન કરે છે. મી. ન્યોએ એક એવો માર્ગ શોધે છે કે જે પેન આફ્રિકન શબ્દને સકીય રીતે ખીન-જનીય જતાવી શકાય.

પેન આફ્રિકનોએ જે સવાલ ગોરાઓ સામે મુક્યો છે તે સવાલનો જવાબ જે ગોરાઓ પ્રજાસત્તાક વાદીઓ છે તેઓ હાકાર માં આવી શકે છે કે કેમ તે જોવાનું હવે રહે છે. જે આપણે પેન આફ્રિકનોને ભત્તીવાદી ગણી એમની વગોવણી કરવા ઇચ્છતા હોઈએ તો વાત જુદી છે નહીં તર આ સવાલનો જવાબ એમને આપવો જોઈએ.

અણબધોના બધા સામે સમરન માનવળા શાંતિ જામે છે, પણ એને માટે તે આધાર, વિવિધ સત્તાઓ પર રાખે છે, જાણે પોતાની કંઈ જવાબદારી જ ન હોય. પણ જેમ દારૂ અનેક રેસાઓનું બનેલું છે, તેમ મહાન બનાવો પછી ભલે તે બુદ્ધના દોષ કે શાંતિના તે મળ્યા નાના નાના બનાવોના પડવા-રૂપ હોય છે એટલે એકેએક આ પુણ્યની દરજ છે કે પોતાના કૃત્ય થકી પોતે પોતાના ક્ષેત્રે, ભલે એ રાજકીય ક્ષેત્ર ન હોય, પણ ખીન પ્રત્યે શાંતિ અને ન્યાયપૂર્વક વર્તવાના પ્રયાસ કરવા રહ્યા.—ચિત્તક.

કોંગ્રેસો કહે છે કે ધારાસભાની રાજ્ય નીતી એજ તોફાનોનું કારણ છે

સુધંત કોંગ્રેસોના નીવેદન પ્રજાબ હાલમાં થયેલા કોંગ્રેસનરવ્ય તોફાનો અંગે એક તપાસ પંચ નીમવાની સુચનાને સરકારે નકારી કાઢી હતી. આથી આ ખરેખર આ કમઠાનું કારણ અને ચીંતાનો વિષય થઈ પડ્યો છે.

નીવેદન વધુમાં જણાવે છે કે જનતાની મુખ્ય ફરીવાહોનું મધ્યસ્થિતિ વાને કેન્દ્ર, કોટ્ટીઓને તોડી પાડી મલીચ વિભાજ સાધ કરવાનો, ખીમર હોલ અંગેની, અને ધરોમાં ખીયર તર્ક્યાર કરવાની ઉપરાંત ધરવખરી અંગેની કનડગ તોનો છે. કવા માથુ માં પાણીના દર અને વપરાશ સામે પ્રતિ બંધ અને ધર ભાડમાં અને વાહન વહેવારના દરોમાં વધારાનો અને ખાસ કરીને આફ્રિકન પ્રજાના પ્રતીનીધીત વાખને બાન્ડુ એડમીનીસ્ટ્રેશનના ડાયરેક્ટર અને સીડી કાર્લ સીલની જકડી પણે પ્રધાન ન આપવાની નીતીનો ખુલાસો મેળવવાનો છે.

ગયા થોડા મદિનાઓ પહેલાં, કેટલાક પ્રતીનીધી મંડળોએ મી. બેર ડોન અને મેયરને એમની દરવાહોની પાદી સાથે અરજીઓ કરી અને સહાયત્વમૂતીની અંશા સેવી. છતાં એ કાયદેસર અને શાંત પ્રતિનિધીતનું કાંઈ ફળ નીપજ્યું નહિ. ઉલટ મેદરકારી પુર્વક એવી નીતીઓ અને વર્તણૂનો આજુ રાખી કે જે રોષ અને બજવાના બાવને પેદા કરે ખરખર આખરે એમજ થવા પામ્યું.

ઓછા પગારો

આ ધાંધલ યવાનું એક કારણ એ પણ છે કે આફ્રિકન કામદારોને ઘણા જ ઓછા પગારો આપવામાં આવે છે. એ માટે શંકાને સ્થાન નથી. માટે એ અંગે જે કોઈ ભવિષ્યની યોજના વિચારાતી હોય તો પણ એ તાત્કાલીક હાય ધરત્રા જેવી બાખત છે કે તેમને યોગ્ય પગાર વધારો તરત જ કરી આપવો.

ખીલ બાખત એ છે કે ડરબન કોંગ્રેસને નીતી અને વર્તણૂકથી જે જોખમકારક કારણો ઉભા થાય છે, તેમાંથી ધાંધલ ઉભી થવાનો સંભવ રહે છે. તેમાં પહેલું જનતાના પ્રતીનીધીઓને સાંભળવાની જરૂર છે ખરું પુછો તો આ દેશની સરકારમાં આફ્રિકનોનો કોઈ અવાજ નથી, અને ડરબનમાં પણ નથી.

પ્રોડીખીશન એક ઈન્ડરડીકટસ એકટ કે જેની સાથે અરબન એરીયાજ એકટને જોડાયું કરવામાં આવેલ છે તેની કલમ ૧૦ મુજબ અધીકારીઓને

ખાસ સત્તા આપવામાં આવી છે કે જે વાપરવાથી આફ્રિકન કુટુંબોની હાલતમાં મોટી ફાટ પડવા સંભવ છે. તેનો ખરેખર અમલ કરવામાંજ આવ્યો છે. જે પતીથી જુદા થયા છે. અને મા-આપોથી ઠોકરાઓ વીખુટાં પાડવામાં આવ્યા છે. સત્તાધીશ તરફથી આવી અવમથુના મરી વર્તણૂક પરીસ્થીતીને અંબીર અને જોખમી બનાવે છે જેથી કોંગ્રેસો વધારેને વધારે વધતો જાય છે. પાસે બાખત અને ખીયર બારામાં જડતીઓ લેવામાં આવે છે અને જેને ખીયર બનાવવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવી છે તેમને અને તેમના મહેમાનોની પણ જડતી ઓ લેવાય છે જે ખીના હાજીગાના ભંડારમાં દીવાસળી આપવા બરાખર છે

જરૂરી પગલા

અત્યારના આવા તંબ વાતાવરણમાં જરૂર છે એક સારા રાજદારી કાર-ભારીની કે જે આ ઘટનાને આર્થિક અને વહેવાર પ્રશ્નોએ હલ કરે.

જેથી કોંગ્રેસો આ અત્યારનું વાતાવરણ જળવ કરવા માટે નીચેની સુચનાઓને તાત્કાળીક અમલમાં લાવવા બધામથુ કરે છે.

- ૧. ડરબન કોંગ્રેસને ઉપરાંત મેપાર અને ઉલ્હોમ ક્ષેત્રમાં મથુરોને તાત્કાળીક યોગ્ય વધારો કરી આપે.
- ૨. કામદારોના ટ્રેડ યુનિયનો સાથે મળી લાંબા માળાના પગાર વધારા અંગેની વાતાવરો કરવી.

૩. જનતાના માનીતા નેતાઓની સાથે ચર્ચા વિચારણા કરી પછી મલીચ વિસ્તાર સાધ કરવાનું અને કુપડીઓ તોડી પાડવાનું કામ હાય ધરવું.

૪. થોડા સમયને માટે ખીયર હોલો બંધ રાખવા અને ખીયર અંગેની જડતીઓને મોકુફ રાખવી.

૫. પોલીસોએ તાત્કાળીક ખીયર બાજવારોએને અને તેમના મહેમાનોને કંદ પકડવાની નીતી અટકાવવી જોઈએ કે જેઓની પાસે એમ કરવાનો પરવાનો હોય.

૬. મી. બરકોન અને બાન્ડુ એડમીનીસ્ટ્રેશન ખાતાએ કોંગ્રેસને વિસ્તાર આથી વસતી ખરોડવા માટે પ્રોડી-ખીશન એક ઈન્ડરડીકટસ એકટને ઉપયોગ કરવો.

૭. આ ધાંધલ અંગેની તપાસ પંચ નીમવા માટે પ્રધાન ઉપર એમ નો મત ફેરવવા અંગે ખાસ કબાજુ લાવી તપાસ પંચ નીમવું.

પરમીટનો ઝેરી કાયદો

નાટાલમાં ઠાણીક ખાતે ડો. વાય. એમ. ઠાકુરે જે. જે. આફ્રિકા ના એક જાણીતા નેતા છે. એમની નાટાલમાં ગેર કાયદેસર રીતે ઠાણલ થવા માટે ધરપકડ થઈ હતી. આ પચલાથી ફરી એક વાર આપણે ૧૯૧૩ ના ઇમીગ્રેશન એક્ટની મુખ્યતાનો સામનો કરીએ છીએ. આ કાયદા અનુસાર કોઈ પણ હોદી, પોતે જન્મેલા પ્રાંતમાંથી બીજા પ્રાંતમાં વખર પરમીટ ઠાણલ ન થઈ શકે. એને બીજા પ્રાંત માં જવું હોય તો ઇમીગ્રેશન ડીપાર્ટમેન્ટ તરફથી પરવાનો મેળવવો જોઈએ. આનો અર્થ એ થાય કે એક હોદી દક્ષિણ આફ્રિકાનો નાગરિક હોવા છતાં પોતાના દેશના બીજા ભાગમાં તે પરદેશી ગણાય છે.

આને લીધે ઇમીગ્રેશન ઓફીસમાં પરમીટ માટે કાયમની લાઇ હોય છે. કોઈ પણ હોદી વેપાર અંગે અથવા રજામાં અથવા માંદગી યા સમાજના મરણ નિમિત્તે પ્રાંતની બહાર જવા હવે તે પહેલ વહેલા તેને પરમીટની

માંમજૂ કરવી પડે અને આ કરવા માટે તેને કલાકો ઇમીગ્રેશનમાં ઉભા રહીને કાઢવા પડે. ડરબનમાં ઇમીગ્રેશન ખાતાના લોકો ધણા મદદ રૂપ અને છે. એમનો વાંકે તે નજ અણ્યાય, પણ એક અતી મુખ્યતા બરેલા કાયદાનો વાંકે અણ્યાય. આ કાયદાની છામેદારી

નેશનાલીસ્ટ સરકારની છે એટલીજ યુનાઈટેડ પાર્ટીની છે. યુનીયનના મોટા બાગના કાયદાઓમાં યુનાઈટેડ પાર્ટીનો હાથ તે છેજ.

ડો. ઠાકુરે એક રાત બંધ રાખ્યા પછી એક તાત્કાલિક પરમીટ આપવા માં આવી હતી, તેમ છતાં કાયદો તે આજુ રહેશે. અને પોલીસ ખાતુ પરમીટ વખરના લોકોની તપાસ કરતુંજ રહેશે.

અને આ દેશમાં રહેતા હોવા છતાં આજે મોડા મોડા પણ આ સંસ્થામાં તમે રસ લો છે. તેથી મને ધણો આનંદ થયો છે. મારે માટે તે આ જૂમી તીરથ છે. મેં ગાંધીજીને હમેશા મારા યુર માન્યા છે. અંતમાં તેમને સર્વેને સફળ હવેલી હતી.

સમાચાર સંગ્રહ

—જુલાઈ ૭મીના વેલ્લમમાં નેટીવ બીયર હોલ પર લગભગ ૧૦૦ સ્ત્રીઓએ પિકેટીંગ કરી લોકોને પીવા જતાં અટકાવ્યા હતાં. તેજાનને પરીણામે ૨૨ સ્ત્રીઓની પોલીસોએ ધરપકડ કરી છે. સ્ત્રીઓના ઠોળાએ જે આફ્રિકનો બીયર હોલમાં ઘર પીતા હતાં તે લોકોને બહાર કાઢ્યા હતાં અને એક આફ્રિકનને માથામાં લાઠી મારી હતી. —ઘાના જે સાઉથ આફ્રિકાના માલને બરાબર અલિખકાર કરશે તેની અસર ડરબનના વેપાર પર ઘણી થશે એવો બંધ સત્તા વાળાએને છે.

—ફ્રેન્ચ સહકારથી ભારતમાં કાંડા ધડીયાળો બનાવવાનું કારખાતું ઉભું કરવાની ભારત સરકાર એક યોજના હેઠળ મુંબઈની શીનીકસ વાયકંપની ગેસસ લાહોરનોગેરીઆ ડી. સાવેા અને થોડી ખીજ ફ્રેન્ચ કંપનીઓના સહકારથી બેંગલોર અથવા યુના ખાતે ઉપલું કારખાતું ઉભું કરશે.

—મદાસથી પ્રસિદ્ધ થતાં “હોંડુ પવના તંત્રી શ્રી કરતુરી આયંગરનું તા. ૨૨ મીના અવસાન થયું છે. તેઓ ઘણા બાહોશ તંત્રી હતાં અને હમેશા આફ્રિકાના પ્રથમાં ધણો રસ ધરાવતાં.

—અંકલેશ્વર તાલુકાના ટેટલાંક માગે માં ખનીજ તેલ નાંગલ તથા બરણ માગમાં મળી આવવાનો સંભવ નિષ્ણુ તેને લાગ્યો છે. આ સંબંધમાં એવા પણ સમાચાર મળે છે કે બરણમાં શારકામ (ડિવોંગ) માટે પીનપોઈટ પણ નક્કી થયું છે.

—ફ્રેન્ચ લેખક શ્રી ઓરીસ વીઆન તા. ૨૨મીના પેરીસ ખાતે બ્યારે તેમની વિવાદાસ્પદ નવલકથા “આઈ શેલ સ્પીટ ઓન મેર ગ્રેન્ડ” (હું તમારી કબર પર યુંકીશ) પરથી ઉતારવામાં આવેલી શીશ્મનો ખાનગી શો નિદાળી રહ્યા હતા ત્યારે તેમનું હૃદય બંધ પડી જવાથી મૃત્યુ થયું.

—૦—
સાહાર સ્વીકાર : શ્રી અને શ્રીમતી. ઝા. આર. પટેલ જી'બર્મ ૧-૧-૦૦
મજુર ચાલ સમાર ફંડ ગયા અંકને સરવાળો ૩૧-૧૬-૬ જે અંબારામ જી'બર્મ ૧૦-૦ એક શુભેચ્છક બેન ડરબન ૭-૦-૦

હિંદ જતા શિક્ષકો શીનીકસની મુલાકાતે

નાટાલના ૩૦ જેટલા શિક્ષકો જેઓ અરોબરમાં ઉપડતી રટીમરમાં રહેલીજ વાર હોંદની યાત્રાએ જવાના છે તેઓ તા. ૮ જુલાઈના શીનીકસ સંસ્થાની મુલાકાતે આભ્યા હતાં. આ ડુકડીમાં સ્ત્રી શિક્ષિકાઓ પણ છે. અને હોંદી તેમજ ટામીલ કોમના છે. શીનીકસ સંસ્થા તરફથી તેમને શ્રીમતી મુશીલા ગાંધીએ આવકાર્યા હતાં અને “સર્વેવેલ” કે જેમાં બા-તથા બાપુજી વસ્ત્રા હતાં એ ઇતિહાસીક ધર અને પ્રેસ તથા કરતુરના સાળા પ્રાર્થના મંદીર વિગેરે બતાવ્યા હતા. “સર્વેવેલ” માંના ફોટાઓ અને બાપુના દસ્તાવેજો એમને ઘણા ધ્યાનથી જોયા હતાં

રટીયો જેવાની ઇચ્છા બતાવતાં શ્રીમતી ગાંધીએ રટીયા પર સુતર કાંતી બતાવ્યું હતું.

બધુ જોયા બાદ બધાને આ તથા ખીસકોટ અપાયા હતા. જતાં પહેલા મી. નરાયણ કે જેઓએ આ પ્રવાસની આગેવાની લીધી છે. એમને શ્રીમતી ગાંધીનો આભાર માન્યો હતો અને તેમના કાર્યમાં સફળતાં હવેલી હતી.

શ્રીમતી ગાંધીએ વળતા જવાબમાં જણાવ્યું હતું કે આ સંસ્થામાં હું તમને આવકારું છું. અને આશા રાખું છું કે તમે હોંદથી શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં જોઈતું જ્ઞાન મેળવી આવશે.

હિંદી શિક્ષકોની પરીષદ

આ જુધવારે, નાટાલ ઇન્ડિયન ડિપાર્ટમેન્ટ સોસાયટીએ ડરબનના શાહ જહોં ધીએટરમાં પોતાની ૩૩મી પરીષદ ભરી હતી. લગભગ ૧૮૦૦ શિક્ષકો તથા બીજા લોકો હાજર હતાં. આયોજીયક ડેનીસ હરલીએ પરીષદ ઉઘાડી મુખી હતી, પોતાના બાવણમાં તેઓએ સત્ય ઉપર બોલતાં જણાવ્યું હતું કે, વાસ્તવિકતા અને મનની એકતાં થાય, એ સત્ય ગણાય, એમને શિક્ષણમાં, ધર્મમાં અને રાજનીતીમાં સત્યના સ્થાન વિષે ઉલ્લેખ કર્યો હતો. એમને જણાવ્યું હતું કે, સત્ય એ ધરમ છે. બીથપ હરલીએ, મહાત્મા ગાંધીનો ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો, તેમ છતાં એમનું આખું બાવણ ગાંધી વાદ ઉપરજ રચાયેલું હતું.

શિક્ષકોની આ પરીષદ શુક્રવાર મુખી આજુ રહેશે. મી. એ. લેજરસ જેઓ સોસાયટીનું પ્રમુખપદ ધરાવે છે, તેમનું નામ ફરી આ વર્ષે એ પદ માટે મુચ્ચવવામાં આવ્યું છે. વાઇસ પ્રેસીડેન્ટના પદ માટે ત્રણ નામે છે. એક હાલના વાઇસ પ્રેસીડેન્ટ મી. સુકરાજ ઠોટાઇ, મી. ડે. આર. નાયર, અને મી. માઇકલ જેસડ. આ ત્રણેય જણા રજુલોના પ્રિન્સીપલ છે. મી. ઠોટાઇ હાલમાંજ કોહીવાવાડ હોંડુ હાઇ સ્કૂલ ના પ્રિન્સીપલ તરીકે નીમણા છે.

હમણાજ આવેલ શીપમેન્ટ

ફ્રેંક જાતની અગરબત્તીઓ જેવી કે “ત્રણ રોઝ” જેટલે એક ઇન્ડીઆ, અસોકાદરબાર, સુમધી રાણી, ચામેલી, હતા મંગેશકર, વાંસંતી, કચ્છ દરબાર વિગેરે. અમારા પ્રાઇવેલીસ્ટ માટે લખો. (અમે ફક્ત હોંદની બેનાવટનીજ અગરબત્તીઓ રાખીએ છીએ.)

લીલુ આડુ ૬ પેની ૨૮૯	માલ બરોબર પેક કરી ચલાવીશું.
લીલી હળદળ શી. ૧-૦	,”
આંબા હળદર શી. ૧-૦	,”
મોટી કળી વાણુલસણ ૧/૩ રતલ	”

અમે નીચેની વસ્તુઓ કાઇરેક્ટ ઇમ્પોર્ટ કરીએ છીએ. માલ સારો અને કીંશાયત ભાવે મળશે. અમારા પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો :

શેષા ચણા, બદામ, એલચી, પૌવા, મમરા, સેન્ટ સોપારી, કાચી સોપારી, શેષેલી સોપારી, ગોળ, આંબલી, કાચો, હોંડ, મસુર, ફ્રેંક જાતની દાળો, ચણાનો આટો, અડદનો આટો, પાણીવાળા નાળીએર, વરીધારી, છવ, લર્વોંગ, મેથી, રાય, અજમે, સુતા, હાંમેજ, ઘાણુ, ઘાણુ દાળ, આખા મરચાં, નારીયેળનો છુકો, રાજમરો, ખસખસ, હળદળ, વિગેરે.

K. HARIBHAI & SONS (PTY) LTD.

Direct Importers : Wholesale & Retail Merchants.
81 Victoria Street, — P.O. Box 2156 — Durban.
Telegraphic Add. “BHAISONS”

ભચંકર ચોમાસુ

રેલના સલાહા ખાતુ હિંદ

(અમારા ખાસ અખરપત્રી તરફથી)

નિષ્ણાને અને નિદાન શસ્ત્રોનાં હવા માન અંગેના બરિષ્ઠ કથનો હોવા છતાં પણ કાઠ પશુ વ્યક્તી દુનીયાના કોમ પશુ ભાગમાં મોસમની લહેરો અંગે ચોક્કસ મન ધરાવી શકતી નથી. જે નીર્દય રીતે આસામ અને બીહારને મોસમી દવામાન ક્ષેત્રો મારી ગયા છે તે ન કલ્પનામાં આવે એવી સ્પષ્ટતા આપત છે.

આ બંને સંસ્થાઓ એમના પ્રતિભાંથી વહી જતી નદીઓના કારણે દમોશા નીર્દય રીતે પાપમાલ થવા રહ્યા છે. એથી ઉલટું ક્ષીક એવું પણ બને છે કે બીહાર પ્રાંત પાણીની અનુદદ તંગી પણ ભોગવે છે. અને ક્યારેક નદીનું વટેથી ગદ્ગદાતા સૌની નગર સમક્ષ સરોવરો સરોવરો પાણીમાં ડુબાડી, પાપમાલ અને દુ ખની નીશાની મુકી બધ છે. આજ રીતે આસામ પશુ યાતના ભોગવે છે.

તાન્તેરમાં આમારામાં અને ખાસ કરીને ધામપરમ અને ગોહતી વિભાગ માંથી આવી મહાવ્યાયાના સમત્વાર સાંભળવા રહે છે. પુરાણીક કાળથી અને ધર્મિકાનમાં ખ્યાતી પામેલી મહાન ભવનકા નદી ધણી વખત આવા દુ:ખના કારણ બની રહે છે.

ગયા થવા માટેથી એણે એના રેલના પાણી એના વિસ્તાર નજીક ના ખેતી મગન પ્રદેશને પાણીમાં ડુબાડી રાખ્યો. ગોટાં ખેતરો તળાવો માં ફેરવાઈ ગયાં છે. ઘરો તે કામળની ઘોડીઓના જેમ ખેંચાઈ રહ્યાં છે. અને ઘરોના વાળુઓએ તેમના ઘરો અથર માગવવા શુભાવી છે.

ધામપરમ એકલામાં સંખ્યાબંધ મામડાઓ અને ઘરો એકર ગંગરની ખેતીને પાણીમાં ડુબાડી દાખાં છે. દરેક વિસ્તારમાં ડોડીથી જ વહેવાર ચાલી રહી છે. પોતાના કીરમતની સામે ખેતરો કોઈ આ કુદરતનું તાંડવન્ય એક રના સીવાય માનવી પીલું શુ કરી શકે.

આ તે દુઃખ ચોમાસાની ચર્યાપત છે. આ વર્ષે ચોમાસુ મોડું શરૂ થયું છે. છતાં મોડા નાવવાના બદલા રૂપે આવી પ્રવણતા પણ ખતાવે છે.

જ્યારે વધારે અને વધારે રેલો આવશે ત્યારે મરકારો તત્તમમાં બન્યુંતિ આવશે. આવાં બે વાવવામાં આવશે અને નવાના નવા પાપમા અંગે નીર્ણયો લેવાશે. અને કલાય એવા ધમન કાલ ને તે નેતા કલ્પવૃક્ષ.

તે કામે કરવાના સોંપાશે. જે કે આ પશુ જનતાના લાભાર્થે યજ રહ્યું છે અને એમાં રાજતંત્રના કોલેલારો રસ લઇ રહ્યા છે એવું લાગશે. છતાં રેલો ને અટકાવવા અંગેની કોષ ખાસ લાંબા ગાળાની યોજના બંધેર કરવાની ખાકી રહે છે.

પુનામાં એક સરકારી સંસ્થા દારા રેલોને અટકાવવા અંગે, નાના નાના બંધોના નમૂના દારા અખતરાઓ યજ રહ્યા છે. બવીબમાં નદી કીનારેની જમીનો અને નાના મામડાઓની યતી તારાજ અટકાવવા આવા અખતરાઓ સફળ નીવડે એ એવું રહ્યું. દરમીયાન મુખ્યમાં પણ રાહ જોવાવતું ચોમાસુ હવે આવ્યું છે. હંમેશના રીવાજ મુજબ રરતાઓ ઉપર પાણી ફરી વળ્યાં છે અને રરતાના નાળાઓ બંધ થવાથી રરતાઓ નદીના રૂપમાં ફેરવાયાં મયા છે. આથી મુખ્યની જનતા રાહત અનુભવી રહી છે કારણ પાણીના નળો જે બંધ યજ જતા હતા તે ફરીથી ચાતુ યજ મયા છે.

ફરી હડતાલ

કલકત્તાની જનતાને ફરી હડતાલની દાડમારી ભોગવવી પડે છે. રજ જુનના રોજ ટ્રામે અને મોટર બસો રરતા ઉપરથી અદ્વય યજ ગયા હતા અને મોટા ભાગની ટુકાનો પશુ બંધ હતી. ૧૨ કલાકની સામુદાયીક હડતાલથી રેલ્વે વાહનવહેવાર પણ ખોટવાઈ ગયો હતો. આ હડતાલ પશ્ચિમ બંગાળની સરકાર સામે તેમની અનાજ અંગેની નીતીને વિરોધ દર્શાવવા ખાવ નિમાઈ અને ફેબીન રીસીસાન્સ કમીટી દારા યોજવામાં આવી હતી. જેમાં સરકાર તે અનાજની યોજનામાં ધ્યાન્ય કરી ઘટતો ફેરફાર કરવાનો હેતુ હતો. પ્રજ સોસાયલીસ્ટ પાર્ટી સીવાયના તમામ મંડળોને આમાં સમાવેશ થયો હતો. ગેરી વિસ્તાર તદન નીર્જન હતો સીનેમાયુકે બંધ હતાં ઉપરાંત જે કુદ બોલતી રમત માટે બંધાણાઓ સમખમ માંડવતુર બને છે તે રમતો પણ બંધ રાખવામાં આવી હતી. થોડા મોટા રરતાઓ સીવાયના તમામ રરતાઓ નીર્જન હેખાતા હતા અને કલકત્તાવાસીઓ તેમના ઘરમાં જ રહ્યા હતા. અને સભાગ્યે જેમ આવી હડતાલો સાથે જે ધાંધલો થવા પામે છે એવો કોષ કીન્સો નોંધવામાં આવ્યો નહતો. કલત એ નાના યતોવોની નોંધ લેવામાં આવી છે જેમાં જે માણસો ને ગીરસ્તાર કરવામાં આવ્યા હતા.

બીહાર પ્રાંતની સરકારને પણ હડતાલનો સામનો કરવો પડશે. ત્યાંની પ્રજ-સોસાયલીસ્ટ પાર્ટી સમસ્ત પ્રાંતમાં ફરવેરા અંગે ખાસ કરીને વેચાણ-વેરાં સામે વિરોધ દર્શાવી સરકારને એમાં ઘટતો ફેરફાર કરવા હડતાલ પાડવા દાક્ષ કરશે.

એક પ્રતિનિધિ મંડળ પ્રાંતના વડા પ્રધાનને મળી ગયાં વિચારણા કરી તેનું પરિણામ જે નીરાશાજનક આવે તો સરકારની સામે ૩૦૦૦ સ્વયંસેવકો દારા- સત્યાગ્રહ કરવાની દાક્ષ કરશે. યુ. પી. અને બીહારમાં પ્રજ-સોસાયલીસ્ટ પાર્ટી તરફથી આવા સત્યાગ્રહની ધમકાઓ આપવામાં આવે છે. પરંતુ પુરી વ્યવસ્થીત રીતે કાર્યની શરૂઆત ન થવાને કારણે એમાં ધાકેલો વેમ મળતો નથી. છતાં આ પાર્ટી આવી દાક્ષોથી પ્રજની સહાનુભુતી મેળવે કે કેમ એ જોવુ હવુ ખાકી રહે છે. વળી આવી યોજનાથી તેમને સફળ થાય છે કે કોષ બીજ રીતે તે પણ જોવાનું રહે છે.

દિંની સરકાર જ્યોવેલ-આંકડાઓ ના હિસાબે પાકીસ્તાનથી આવેલ નેધુ લાખ નિવાસીઓને ચાલે પાડવા રૂ. ૩૩૦ કરોડનો ખર્ચ કર્યો છે. અને

ચાલુ વરસમાં એ અંગે ખીજ વધારા ના રૂ. ૪૦ કરોડ ખર્ચવામાં આવશે. આવી મોટી રકમ દિંની સરકાર ખર્ચો રહી છે તે ખરેખર કણ અને અનીવાર્ણ છે. આ આંકડાઓ શ્રીનખર માં મળેલા જુદા જુદા પ્રાંતના નિવાસીઓ અંગેના ખાતાના પ્રધાનો તરફથી બાજુવા મળ્યા છે. તદઉપરાંત એ નોંધ પાત્ર છે કે રૂ. ૧૦૯ કરોડ વસ્તી ફેરબંધી અંગેની માલ મીકકતના મદલામાં વધારાના ખર્ચો છે. આ બધી રકમ જનતાને વધુ ફરવેરાનો ખાર લાદવા વખર અને પરદેશની મદદ સીવાય મેળવવા શકતીમાન યજ શકી છે.

પશ્ચિમ પાકીસ્તાનથી આવેલ તમામ નીવાસીઓની જેમવાઈ યજ મઈ છે. અને પુર્વ પાકીસ્તાનથી આવેલ નીવાસીઓની જેમવાઈ યજ રહી છે. આશરે ૪૦ લાખ ૭૪ હજાર નીવાસીઓ પશ્ચિમ પાકીસ્તાનથી અને ૪૦ લાખ ૧૧ હજાર પુર્વ પાકીસ્તાનથી દિંમાં કામલ થયા છે. એના અર્થ એ થાય છે કે સરકારને મહાન કાર્યનો સામનો કરવો રહેશે. આશા રાખીએ કે જે ખીજ નીવાસીઓની ખાખતમાં કરવામાં આવ્યું છે તેવીજ રીતે એમને માટે પણ વર્તવામાં આવશે.

ભારતની લોકશાહીની નિષ્ફળતા એશીયા અને આફ્રીકામાં અંધકાર સર્જશે

વોશિંગ્ટન તા. ૧૩

આખા દેશના અને તમામ ક્ષેત્રોના કરોડો અમેરીકોએ અહીંની ભારતીય એલમી કચેરી ખાતે ભારતીય એલમી શ્રી એમ. સી. ચામલા અને તેમનાં પતનીની મુલાકાત લીધી હતી.

આ મુલાકાત ટેલીવીઝન દારા યજ હતી. એડવર્ડ આર. મરોએ પોતાના "પર્સન ડુ પર્સન" નામના રાષ્ટ્રબ્યાપી ટેલીવીઝન કાર્યક્રમમાં શુક્રવારે રાતે ચામલાની મુલાકાત લીધી હતી. સમખમ ૫ કરોડ અમેરીકોએ આ કાર્યક્રમ જોયો હતો એવો અંદાજ કાઢવામાં આવ્યો છે.

શ્રી ચામલાએ આ મુલાકાતમાં કહ્યું હતું કે ભારત અમેરીકા સંબંધો આજના જેવા લાગણીભર્યા પહેલાં ક્યારે ય ન હતા જે અમેરીકોનામાં મેંનીમાવ, સહાનુભુતી અને સમજદારી નિહાળ્યાં છે.

પોતાની ફરજે વિષે શ્રી ચામલાએ કહ્યું કે મારી ફરજ મારા દેશ વિષે તમારી પ્રગ્ને સમજણ આપવાની છે. દુનીયાને માટે ભારતનું જે મહત્વ છે તે અમેરીકાની પ્રગ્ને જણાવવાની છે. લોકશાહી વિકાસ માટેના ભારતના હેતુઓ વર્ણવતાં શ્રી ચામલાએ કહ્યું કે

એશીયા અને આફ્રીકાના દેશો ભારત ના પ્રયત્નોને ખ્યાનથી નિહાળી રહ્યા છે. તેમણે કહ્યું કે જે ભારતનો પ્રયત્ન નિષ્ફળ ગયો તો સમગ્ર એશીયા અને આફ્રીકામાં અંધારું યજ બધ એવો પણ સંભવ છે.

ભારતના "તટસ્થતાવાદ" વિષે પ્રજ પૂછવામાં આવ્યો ત્યારે શ્રી ચામલાએ કહ્યું કે ભારત "તટસ્થતાવાદી" નથી પણ તે લોકશાહી અને શાંતિના આદર્શ ને વરેણું છે એ કંઈ તટસ્થતાવાદ નથી.

શ્રી ચામલાએ કહ્યું કે ભારત અને અમેરીકા વચ્ચે લશ્કરી જોડાણ કરતાં વધુ પ્રબળ સંબંધો છે. એ સંબંધો ભોકશાહી, મુક્તિ, માનવ ગૌરવ અને ધર્મથી શાસનના છે.

શુક્રવારે, ધનક્રમ ટેકસ રીટન્સ, લાઇસેન્સિંગ, રેવન્યુ કલીપરન્સ અને ધનસ્થોરન્સ માટે મળ્યા :

આર. વીક્રલ
૧૨ બાકેલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, બેબાનીબખ્ત, ફોન ૩૩-૧૧૫૪.

હિંદનો પત્ર

(અમારા અખરપત્રી તરફથી) ૨૭-૬-૫૯.

વિદ્યાર્થીઓનો સત્યાગ્રહ

વૃદ્ધવિદ્યાનગરમાં દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ ફેલોન્સમાં દાખલ થવા માટે ભારે ધસારો ચાલુ છે. ખાસ કરીને સાયન્સ ફામસ અને એન્જીનીયરીંગ ફેલોન્સમાં દાખલ થવા માટે ઘણી પડાપડી છે. ઘણી જગ્યાએ પ્રવેશ આપવા નું બંધ થતાં ઘણા વિદ્યાર્થીઓ પ્રવેશના અભાવે રખડી પડ્યા છે. ફેલોન્સ-પ્રવેશ કરતાં ય વધુ મુશ્કેલ કાયડો તેા હોસ્ટેલમાં જગ્યા પ્રાપ્ત કરવાનો બન્યો છે. સેકંડો વિદ્યાર્થીઓને હોસ્ટેલમાં જગ્યા ન મળવાને કારણે આસપાસના વિસ્તાર કે આમમાં રહેવું પડ્યું છે.

દર વર્ષે નવી નવી હોસ્ટેલો તદ્દપાર થતાં લખખબ પંદરથી સોળ હોસ્ટેલો વધુવિદ્યાનગર ખાતે છે, આમ છતાં બધી જ હોસ્ટેલો ભરાઈ જતાં સેકંડો વિદ્યાર્થીઓને જગ્યાના અભાવે નિરાશ થવું પડ્યું છે. આમાંથી કેટલાકને નવી તદ્દપાર થઈ રહેલી વિદ્યાપીઠ હોસ્ટેલમાં સમાવી લેવાનો પ્રયાસ સત્તા વાળાઓ કરનાર હોવાનું જાણવા મળે છે.

આની સાથે જ સરદાર વલ્લભભાઈ વિદ્યાપીઠ અંતર્ગત ફેલોન્સના છાત્રાલયો માં રહેતા વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ એક નવો પ્રશ્ન આ વર્ષે ઊભો થયો છે. ચરોતર વિદ્યામંડળ તરફથી આ વર્ષે સંયુક્ત ભેજનાલયનો પ્રયોગ આ સત્તથી થઈ રહ્યો છે. આ ફેરફાર વિદ્યાર્થીઓને નાપસંદ છે. વળી અપૂરતો તથા કાચો ખોરાક મળતો હોવાના કહેવાતા કારણે વિદ્યાર્થીઓમાં ભારે રોષ છે. હજારો વિદ્યાર્થીઓનું એક સરઘસ “અમને ન્યાય આપો” “અમને સારો ખોરાક આપો”ના સુત્રો પોકારવું ચરોતર વિદ્યામંડળના અધ્યક્ષ શ્રી એચ. એમ. પટેલના રહેઠાણે મળ્યું હતું અને ન્યાય માટે માગણી કરી હતી. આ પછી તા. ૨૨મીના શ્રી. પટેલના ઘર સામે ફરી ભેગા થયા હતાં અને ઘરમાં ફેટલાક ધુસી જઈ ફરનીમર વિગેરેને આમ લમાડી હતી. પોલીસ આવી પહોંચતા અધિકાર છતાયો હતો કારણ વિદ્યાર્થીઓએ ક્યુક ઠાડી નાખ્યો હતો. આ દરમ્યાન ઝાડોને મોટરને જે કાંઈ મળે એનો નાશ કરવાનું ચાલુ હતું. આ તોફાનને પરીણુમે વલ્લભ વિદ્યાનગરની બધી ફેલોન્સે બંધ રાખવામા આવી હતી. અને હોસ્ટેલો ખાલી કરવાની ફરજ પાડવામાં આવી હતી.

શાસન રાજપાલો સંભાળતા જ નથી !

રાજ્યનું શાસન કોણ સંભાળે છે ? રાજ્યપાલ ?

મંહિસુરના મવનર શ્રી મંમળદાસ પકવાસાએ પોતાને એનાયત થયેલા માનપત્રનો ઉત્તર આપતાં ઉપરનો પ્રશ્ન ઉપરિચલ કયો હતો અને તેનો ઉત્તર પણ તેમણે જ આપ્યો હતો.

રાજ્યપાલે કહ્યું કે કિશોર વયથી જ મને, પોતે બોલવુ નહિ પરંતુ બીજા બોલે તે સાંભળવું એવી તાલીમ આપવામાં આવી હતી. સામાન્ય રીતે મને બોલ બોલ કરવાનું રચ્યું નથી. હું સોલીસીટર હતો ત્યારે એક એડવોકેટ બોલે તે સાંભળવા માટે હું તેમની પડખે બેસતો. પાછળથી હું મુંબઈ વિધાન પરિષદનો અધ્યક્ષ બન્યો ત્યારે ય મારે બોલવાનું નહોતું, પરંતુ બીજા બોલે તે સાંભળવાની કામગીરી બજાવવાની હતી.

છેલ્લે હું મવનર બન્યો, પરંતુ મવનર કદિ શાસન કરતાજ (મવન) નથી. કારણ કે શાસન તો રાજ્યનું પ્રધાન મંડળ સંભાળે છે. આ છે મારી તાલીમની ટુંકી ને ટચ વાતો. શ્રી પકવાસાએ આ ટકાર કરી ત્યારે પ્રેક્ષકોમાં રમજ ફેલાઈ ગઈ હતી.

રાજ્ય પછી હવે સુનસ્તી

મદ્રાસમાં ઉત્તર પ્રદેશના માછ મવનર શ્રી કે. એમ. સુનશીએ જાહેર સભામાં પ્રવચન કરતાં જણાવ્યું હતું કે અત્યાર સુધી ખાનગી ક્ષેત્રની વ્યક્તિઓએ નાણાં પૂરાપાડી જેવું સંચાલન કયું છે, તેવા ક્ષેત્ર આચકી લઈ ભારત સરકાર દેશ પર એકદમચ્યું શાસન લાદી રહી છે અને સંસ્થાઓને સરકારના અંકુશમાંથી મુક્ત રાખવા માટે સમાજને નાણાંના તમામ સાધનો યી વચિત રાખીને, ઉત્પાદનના સાધનો અને વહેંચણીના સાધનો પર અકુશ દોવો મોઢએ એમ માનીને, ખાનગી મિદકતની પરિત્રતા પર ધા મારીને ન્યાયના સ્વાતંત્ર્ય પર સુરંજ ચાપીને તેમજ સુધિમ કોર્ટના માછ ન્યાયચતાં એને તેઓમાં વિચારનો અભાવ છે એમ કહી પોતાનું ધ વું તેમની પાસે

કરાવી સરકાર આમ કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.

જાતજાતના અંકુશો દરેક ક્ષેત્રમાં વધતા જ રહ્યા છે અને જ અંકુશો એક નોકરશાહીને પોષનારા છે. માનવ ગોબાને અને સ્વાતંત્ર્યને ભોગે રાજ્ય ના પોતાના હિત અને નોકરશાહીના હિતને મંજુર રખાય છે.

શ્રી સુન્શીએ સહકારી ખેતીનો ઉલ્લેખ કરતાં જણાવ્યું હતું કે ફોગિસ ના ફેટલાક નેતાઓ એવો દાવો કરે છે કે તેઓ આ વિષય પરત્વે બળબળરી નહિ કરે પણ વડા પ્રધાન નહેરુએ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવ્યું છે કે ખેડૂતની સામે આર્થિક ભેટનો-જે એ એની કેટુંબીક ખેતી-પોતાની ખેતી પડતી મુકવાની ના પાડશે તો-ઉપયોગ થશે. એનો અર્થ એ જ કે ખેડૂતને સહકારી ખેતીમાં જોડાવાને માટે બળબળરી કરવા માટે રાજ્યનું એન્જીન આર્થિક ભેદનો ઉપયોગ કરશે.

એ આજ યાંત અને અધિકૃત સાધનો હોય તો-અને જેને ફોગિસીએ વધો છે-તો આઝાદી લોકશાહી અને માધીવાદનું શું ચશે ?

દહેજ વિકાસ માટે ૧૬ લાખની

મુંબઈ રાજ્યના વિકાસ માટેની એક મહત્વાકાંક્ષી યોજના મુંબઈ સરકારે તૈયાર કરી છે. એમાંની ફેટલીક યોજનાએ ટુંકમાં જ અમલી બનશે. ન્યારે ફેટલીક ત્રીજી યોજનામાં હાય ધરાશે.

ભરૂચ નજીકના દહેજ બંદરનો રૂ. ૧૬ લાખના ખર્ચે વિકાસ થશે. નર્મદા અને વરિષ્ઠી નદીને વહાણવટા માટે વિકાસ કરવાની અનુક્રમે રૂ. ૧૪ લાખ અને રૂ. ૨૩ લાખની યોજના પણ હાય ધરાશે ચાલુ વર્ષ દરમીયાન મુંબઈની દક્ષિણે આવેલા બંદરોના વિકાસ માટે રૂ. ૪૦ લાખની રકમ ખર્ચાશે. આ ઉપરાંત રૂ. ૧૮ લાખ ને ખર્ચે વિજયદુર્ગ અને રૂ. ૧૬ લાખને ખર્ચે વેનચુકી બંદરનો વિકાસ કરવાની યોજના પણ છે.

પ્રધાન સામેના આક્ષેપોની હાંચ રૂસ્વત ખાતું તપાસ આદરશે

પંજાબના એક પ્રધાન સરદાર ગ્યાન-સૌમ્ય રાવેવાલ સામેના આક્ષેપોની મુખ્ય

પ્રધાન સરદાર પ્રતાપસીમ દેરોને તપાસ કંમી બાદ એવો નિર્ણય કરાયો છે કે સરકારના લાંચરૂસ્વત વિરોધી ખાતાએ એ આક્ષેપોની તપાસ કરવી. આ તપાસ આવતી કાલથી ચારંભાશે.

જાણવી જોગ અડપથી બોલનારા

જાણો છો, ફોઈની પાર્લામેન્ટમાં અડપી બાપણ કરનારા કોણ છે ? નીચે જણાવેલા વક્તાઓએ એક મીનીટમાં બાપણમાં એકસો નેવું શબ્દો બોલ્યા હોવાનું બહાર આવ્યું છે : શ્રી જોકીમ આલ્વા, પંડીત હાકુરદાસ ભાર્ગવ, શ્રી નાયપાઈ, શ્રી કાન્ક એન્થની, શ્રી એસ. એ. ડાંગે અને શ્રી ડી. પી. કરમાર કર, ન્યારે એક મીનીટમાં એકસો એસી શબ્દો બોલવાનો વિક્રમ, નોંધાવનાર સ્ત્રી-સભ્યોમાં છે શ્રીમતી સુચેતા કૃપલાણી, ડો. સુશીલા નાયર, શ્રીમતી રેણુ મકવર્તી અને શ્રીમતી પાર્વતી કૃષ્ણન.

વડા પ્રધાન શ્રી નહેરુ શ્રી એસ. કે. પાટીલ અને શ્રી રાજગણદાસ વગેરે પ્રધાનોના વિક્રમ મીનીટના એકસો એસી શબ્દોનો છે, ન્યારે શ્રી મોરારજી દેસાઈ એકસો સિરોર શબ્દોના વિભાગ માં આવે છે.

એ પછી મીનીટના એકસો વીસ શબ્દો બોલનારોનો વર્ગ આવે છે, ન્યારે શ્રી એસ. સી. સુમન્ત નામના સભ્યે મીનીટમાં માત્ર એસી શબ્દો બોલવાનો વિક્રમ નોંધાવ્યો છે.

અને પાર્લામેન્ટમાં માત્ર પાંત્રીસ ટકા સભ્યો જ બાપણ કરે એ અને બાકીના સાંભળે છે અગર અહેવાલોનો ‘અભ્યાસ’ કરે છે !

—અમદાવાદનું સ્વામીનારાયણનું મંદીર કોર્ટમાં ૮-૯ વર્ષ ફેરા ચાલ્યા બાદ પરિણુમે જીન ૨૦મીથી તે ફરીજનો માટે ખુલ્લું મુકવામાં આવ્યું છે.

—નેલોરની નજીક આવેલા વેવીર આમ નું તંત્ર દવે સ્ત્રીઓ ચલાવશે. આમ પંચાયતની ખોડના આઠેય સભ્યો તરીકે મહિલાઓ ચુંટાઈ આવી છે. આંધ્રની અને કદાચ આખા દેશની તવારીખમાં આ પ્રથમ કિસ્સો છે કે જ્યાં સ્ત્રીઓ સંસ્થાના સભ્ય તરીકે બધીજ માણેલાઓ હોય.

માસ્ટર બ્રધર્સ (મી.) લીમીટેડ

જાત જાતનાં નાયલન, રેઘમી તેમજ સુતરાક કાપડ, સ્ત્રીઓ બાવકો અને પુરોષો માટે લિત્તમ જાતના હુલન જર્સી, ડુવોવર, કારડીનન્સ અને બન્યાઓ માટે—બુટીક, બીપ્સ, બ્લેન્કેટસ, શોલ્સ; નેપકીન્સ વિગેરે.

દરેક જાતના સાલ માટે તપાસ કરવા બહારગઢ.

૨૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનંદીચબર્ડ.

ફોન : ૮૩૫-૬૭૮૬ — બોક્સ ૧૫૪૮.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંત દેખરેખ નીચે યુનીયનનો અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે યુદ્ધમાં આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈએ.

કેપીટનસ આલ્ફની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના યુબાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪   ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

ધીરુબાઈ પી. નાયક

યુકેઈપર, યુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

ઈન્ડિસ્તાન અગર ડુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ ટિકિટો અગર જમીન માંગે યુસાફરી કરવા ઘેર ઘાં અમારી મારફતે યુક્ત કરો.

ઈન્ડીયા, આંધ્ર, ગોરી, ફ્લોરિડા, બ્રહ્મમાત, પ્યેટ્રિયાસ, વિનેરના વીમા અમે ઉત્તરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્ડમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, દિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લેયરન્સ સર્વિસીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ આરફ્રીયા અને યોર્કશાયર ઈનરયુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધ.

Phone : 33-9033.   26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અણબ, લીલી અણબ, રતાળ અને સુરણની એસમ માલુ છે. આડુ પેની ૮ રતલ, લસણ શી. ૧-૩ રતલ.

પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

ક્યુરી અને ચેવલી પાન ખબર ભાવ, પોસ્ટલ ઇન્ડ. પાર્ટીક ગોલ શી. ૧૦-૬ લાંબી અને રહેવર પાર્ટીક શી. ૧૧-૩ ૩૩૦.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બિલ્લેપન કોંગોના આરડોરો ઉપર પુરક ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કરાવી મોકલશે.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251.   DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્કિંગ, હેરિંગ્લેન સુટ, સાઈલ બોટ્ ઓફીસ ટેસ્ક, યુકે કેસ, ટેબલ, તબાન કીફાવલ ભાવે ખરીદી શકશો. ભલે પધારી લાભ લેવા યુક્તો નાહ.

—બોક્સ, ટેબલ અને ફીચન હેચર—

જો હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હવેમાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP. J'BURG.
PHONE 33-4691.   BOX 2526.

હીંદની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્ડ્યુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રૂસ્તમજી બલભાઈ રૂસ્તમજી

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા

માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ છીએ.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

રેસીડેન્સ : ૧૧૨ ઇલેવનથ એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન:

ઓફીસ : ૨૫૮૪૫

રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૩.

અરજીન કાકા

“વનકુલ”

(મયા અંકથી ચાલુ)

બીનદાર પિતાજીના મિત્ર હતાં અને પિતાના હકેવાથી અરજીને કાકા પાસેથી માગતી રૂપે લેવાતો કર બંધ કરવામાં આવ્યા. સવાલ સાવ સાધા રણ હતો પણ અરજીન કાકાને એ ધણો મદાન લાગ્યો. આટલો મોટો રાવણ જેવો પહેલવાન ડોક્ટર સામે જવું જેવો બની ગયો. માથુસ પર યાનતી કેવી અસર થાય છે? ધનમાં શું છે? જમીનદારીમાં શું પડ્યું છે? ખરેખર તો યાન એજ એક છે. વશિષ્ઠ ઋષીના તપોબલને જોઈ વિશ્વામિત્ર ઋષીની જે રિયતી થઈ હતી એજ રિયતી અરજીન કાકાની પિતાજી નો પ્રભાવ જોઈ થઈ.

આ બનાવ પછી છ સાત દિવસ બાદ એક દિવસ અરજીન કાકા અમારે ઘેર આવ્યા અને પિતાજીને ધણી કંઈક સ્વપ્નમાં કહ્યું, “ડોક્ટર સાહેબ મારી એક અરજી છે.”

“કહો શું છે?”

“મારે લખતા વાંચતાં શિખવું છે. એમાં આપ મને મદદ કરો!”

“તમે લખતા વાંચતા શિખવા માંગો છો?” પિતાજીએ આશ્ચર્ય સાથે પુછ્યું અને ઉમેર્યું “પણ પછી તમારા કહ્યુંનું ચુસ્તીથી કેમ થશે?”

“મારી પત્ની કરશે. મારી પાસે થોડી જમીન છે એમાંથી તેમજ થોડા નાના મોટા કામ કરી મને તેમ થોડો વખત ન ભાની લેવાશે.”

“તમને કેટલા બાળકો છે?”

“સાત છોકરીઓ છે છોકરો એક પણ નથી.” પિતાજીને આ બધું બહુ દસવું આવતું હતું પણ અરજીન કાકાની આંખોમાં ધીમવા માટેનો જે મહકમ નિર્ધાર હતો તે જોઈ તેઓ તાજુમ થયા.

“તમારે બધવું છે એ તો ધણા આનંદની વાત પણ તમે શાળામાં તો દાખલ નહોં થઈ શકો.”

“કેમ નહીં?”

“આ ઉંમરે કોઈ શાળામાં દાખલ થોઈ જ થાય?”

“હતાં મારે તો બધવું જ છે. જો તમે થોડી મદદ કરો તો!”

“કહો મારે શું કરવાનું છે?”

“આપના ઘર તરફ એકાદ એકરોડ મને આપો તો એમાં પડશે રહીશ અને આપના બાળકોના જુના પુસ્તકો લઈ તેમની પાસેથી જ વાંચતા લખતાં શિખીશ. પિતાજી થોડી વાર ચુપ રહ્યા નાનજો શું વિચારતાં હતાં. તેઓ અરજીન કાકાના ઉત્સાહને ભાંગી થોડી નાખવા નહોતા ઇચ્છતા અને જે

માંબણી હતી એને સ્વિકારવામાં એમને થોડી અડચણ આવતી હતી. તેથી કોઈક સંકોચ સાથે જ એમને કહ્યું “ડીક છે જે તમે કહો છો તેમ કરી શકો તો હું એટલી મદદ કરીશ. પણ મારી પાસે જગ્યા છે એકરોડ નથી.”

“ડીક હું ડુપડી બનાવી લઉં.” બીજા દિવસે પિતાજીને બતાવેલ જગ્યામાં ડુપડીનું કામ થઈ ગયું. અને જોત જોતામાં ડુપડી તરખાર થઈ ગઈ.

અને બધા એમની સાથે ધણા રનેદ થી હળતાં મળતાં અને જોત જોતામાં તેઓ અમારા કાકા બની ગયા. જે મારતર અમને શિખવવા આવતાં તેઓ એજ અરજીન કાકાને શિખવવાનું માથે લીધું અને થોડા જ દિવસમાં કાકા પહેલી યોપડી વાંચતા શિખી ગયા અને જોત જોતામાં અમારેથી વાંચવા લખવામાં ધણા આગળ આવી ગયા.

અરજીન કાકા સવારના ધણા વહેલા ઉઠતાં. એટલા વહેલા કે અમને કોઈ નેજ ખબર નહોતી પડતી કે તેઓ ક્યારે જાગે છે. અમે બધા છીને જોતા કે તેઓ કામ પર લાગી ગયા છે. આખો દિવસ મચ્છરનું કામ કરતાં. જે કાંઈ મજે તે પત્નીને આપી દેતા બપોરના થોડા આરામ લેતા. અને પછી બપોરનું જોજન લેતા. રસોઈ કરવાની ખટપટમાં ન પડતાં. ડેના-દર્દી-વિગેરેથી સલાવી લેતા. પછી સાંજ એકના એકો બધુવા મેસતા. કાંઈક લખતાં કાંઈક વાંચતા. સવારના પછી તેઓ બહુતા. ટેબલ પુસ્તકો કચાની અછત એમને નહોતી જણાતી. નારો સરખો સામે તેલનો દીવો બળતો અને ઘેના જાંકા

મકાસમાં તેઓ વાંચવામાં ગશયુલ રહેતા. નાની ડુપડીમાં બધા સામાન ખુબ વ્યવસ્થિત રાખતાં, ઉંધ આવતાં જ તેઓ મોટે આંખે પાણી છાટી મનને ફરી બગાડ કરતા કોઈ કોઈ વાર ઘેર જઈ આવતાં. દોઢ એક વરસમાં જ એમને એક ચીતે બહુને અંગ્રેજ ચોથા ધોરણ જેટલું અને હોંડી હમી સુધીનું શિખી લીધું. મણીત પણ થોડું ઘણું શિખ્યા હતા. એમને બહુવાનો ઉત્સાહ જોઈને લમબમ અમારી શાળાના બધા જ શિક્ષકો એમને મદદ કરતાં. આમ થોવા છતાં પણ મક્કતું તેઓ કાંઈ જ ભેતા નહોં. મોઠા મળતાં જ એક નહી અને બીજી રીતે સેવા કરી અથવા કામ કરી ઋણુ ક્ષેત્ર થઈ જતાં.

આમ જ કદાચ વધુ થોડા દિવસો પસાર ચાત પણ અચાનક એક દિવસ ધરખીતાલ જેવા એક સર્જન આવ્યા. સવારના એમનો સામાન કુલી લાગ્યો હતો. પણ સાંજના કોઈ જ મળતું નહોતું. ધરખીતાલનો માથુસ માંદો હતો. અને અમારો નોકર પણ તેજ દીવસ રજા પર હતો. આમ સામાન માટે કોઈ જ ન મળતાં સર્જન અને મારા પિતાજી બંને મુઝવણ અતુભવતાં વરંડામાં બેઠા હતાં. રેશન ડીક દુર હતું અને સામાન ધણો હતો. અરજીન કાકા પોતાની ડુપડી પાસે બેઠા બેઠા દોરકુ બનાવી રહ્યા હતાં. દોરકુ બનાવી તેને વેચી તે દ્વારા પણ ચુસ્તી પુરતું મેળવી લેતાં. ન છુટકે પિતાજીએ એમને સામાન લઈ સર્જન સાથે જવા સંકોચ સાથે જણાવ્યું. પણ તેઓ પ્રશ્ન થઈ ગયા. અને સર્જન પાસે આવી સલામ કરી ઈંગ્લીશમાં જણાવ્યું કે “હું આપનો સામાન ધણી પ્રુથી સાથે લઈ જઈશ.” આવા મામડીયાના મુખે અંગ્રેજ સાંભળતાં મોટા ડોક્ટર વિરખીત બન્યા.

પિતાજીએ અરજીન કાકાનો પુર્ણ ઇતિહાસ તેમને જણાવ્યો. અને સર્જન મુખે થયા. મચ્છરી પેટે

સર્જને બે રૂપીયા કાઠી અરજીન કાકા સામે ધર્મ. એમને અંગ્રેજમાં જ, જવાબ આપ્યો કે “હું મચ્છર છું એ શંકા બધું નથી પણ તમારી પાસેથી હું કશું જ નહી લઉં.”

સર્જને પુછ્યું “શા માટે?”

“તમે અમારા ડોક્ટર સાહેબના માનનીય અભિયા છે?”

અને અરજીન કાકા ચાલ્યા ગયા. ટૂંકે જ વાર હતી. સર્જને મારા પિતાજીને કહ્યું કે જે તેઓ ઇચ્છે તો અરજીન કાકાને રૂસોંગ કરવાના કામ માં ધરખીતાલમાં દાખલ કરી લે અને કંપાઉડરનું શિખવા માટે રોલરશીપ મેળવી આપવા પોતે કોશીસ કરશે.

પિતાજીએ જ્યારે આ સમાચાર અરજીન કાકાને આપ્યા ત્યારે તેઓ થોડીવાર સ્તબ્ધ બિભા રહ્યા. બધું તેમના માગને ઈંધી કોઈક ઉણ છે તેમના સહેરા પર કાંઈક વિચીત્ર ભાવો આવ્યા હતાં. તેમને બધું જોઈ થયું કે મારે ક્યાં જવું છે અને ક્યાં જઈ રહ્યો છું. તેમ છતાં પિતાજીની વાતને તેઓ નાકારી પણ શક્તા નહોતા.

અંતમાં કહ્યું “ડીક છે શું કાલથી જ મારે કામે ચડવાનું છે? મેં કેટલીક યોપડીઓ અને ડીકક્ષતરી મંગાવ્યા છે.”

“એ બધું શા માટે?”

“બહુતા.”

“વધુ બહુ શું કરશો?”

“સાંભળ્યું છે કે ખાનગીમાં બહુ પરીક્ષા આપી મેટ્રીક થવાય છે. મારી પણ એજ ઇચ્છા છે.”

પિતાજીએ એમને સમજાવ્યું કે, જોમ બહુને આ ઉંમરે શું કાવેદા જોના કરતાં કંપાઉડર થવાથી એમને સેવા કરી જીવન સાર્યક થયું જણાશે.

બધું સાંભળી તેઓ ચુપ બિભા રહ્યાં. અને ડીક છે કહી થોડી વાર ડુપડી તરફ નત મરતકે ચાલ્યા ગયા. (અધુરું.)

શ્રી દ્રાંસવાલ કોળી હિત-વર્ધક મંડળ વાર્ષિક બહેર સભા

તા. ૨૬-૭-૫૯ રવીવારે બપોરે બે વાગે ગાંધી કોલમાં (૫૦ ફોક્સ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબગ) મળશે.

કામકાજ: (૧) મીનીટસ, (૨) મંત્રી ઓનો રીપોર્ટ, (૩) ખનન-મીનો હિસાબ અને રીપોર્ટ, (૪) ટ્રસ્ટીઓનો રીપોર્ટ, (૫) નવી કારોબારીની સુવલ્કી, (૬) પરચુરણ.

આ અમલની સભામાં શહેરમાં તેમજ રીફ અને કંડીમાં વસતા સર્વ મુલિયાઓ પધારવા કૃપા કરશે જેવી આશા છે.

માનદ-મંત્રીઓ: મણીબાઈ કે પટેલ, રામદેવ વી. પટેલ, ડા. જી. હિ મંડળ, પો. બો. ૬૬૩૯, ૫૦ ફોક્સ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબગ.

હમણા જ આવેલો હિંદનો માલ

જરૂરના બંધ આચત

સીધી આચત કરવાથી અમારો માલ સસ્તો અને સારો હોય છે. ગમે તે બીજા માલ સાથે સરખાવો.

અગરખતી :

નાર્થક ક્લીન :- બા તોલા ૪/- ડઝન, સુગંધ રાખી બા તોલા ૪/- ડઝન ચમેલી ૨ તોલા રી. ૧૦-૬ ડઝન, સ્ટીમર નં. ૪૪૪ ૩ " ૮/૬ ડઝન વચંતી (પ્રત્યેક પકીટમાં અતરની શીશી સાથે) ૨ તોલા રી. ૧૫-૦ ડઝન કેરમ ઓઈલ : રબર કુશીન અથવા સાદા સાથે માલ હિંદની બનાવટના ૨૫/૧૦,૦ પ્રત્યેકના. કુકરી અને સ્ટ્રાયકર અને આચ રમતની ગાલીતીઓ સાથે. કેશ ઓઈલ સ્ટીકારશુ.

સી. ઓ. ડી. ઓઈલ નોંધવવા ૨૫ ટકા ડીપોઝીટ લેવામાં આવશે.

એ. કે. હુસેન એન્ડ સન્સ

૧૨૬ કવીન સ્ટ્રીટ, ડરબન. ટેલેફોન ૨૧૬૮, ટ્રાન્સ ૨૭૩૪૮/૯.

નહેરુ છે ત્યાં સુધી સફળતા મળવી

અશુક્ય છે

રિજર્ન બેંક ઝોન ઇટીયાના માછ અવનર શ્રી બેનેઅલ રામરાવે જ્ઞાન્યું હતું કે વડા પ્રધાન શ્રી નવાહરલાલ નહેરુ રાજકીય ક્ષેત્રમાંથી નિવૃત્તિ લે ત્યારબાદ સામ્યવાદીઓ સત્તા કબજે કરવાને પ્રયાસો કરતાં અટકે તેને માટે ભારતમાં પ્રતિસ્પર્ધિત લોકશાહી વિરોધ પક્ષની તાર્કિક ભર છે. તેમજ જ્ઞાન્યું હતું કે સુચિત સ્વતંત્ર પક્ષને જો યોગ્ય રોડવણી મળે અથવા તે વ્યવસ્થિતપણે જોડવાય તે દેશના રાજકારણમાં તે મહત્વનો ભાગ ભજવી શકે તેમ છે.

તેમજ જ્ઞાન્યું હતું કે વિરોધ પક્ષની રચના થતાં વધી લાગશે, તે દરમિયાન માત્ર સુત્રોત્તાર કરવાને બદલે જો સક્રિય સૂચનો કરશે અને કોંગ્રેસને તે સૂચનો સ્વીકારવા માટે દબાવ્યું કરશે તો દેશની ખારે સેવા કરેલી મણુશો.

શ્રી રાવે કહ્યું હતું કે કોંગ્રેસ પક્ષની નીતિ પરત્વે તેમજ તેની સિદ્ધિઓ અંગે મોટામાં અસંતોષ હતો. કમનસીબે થોડા માસ આગાઉ જનતાના વિચારો ને, જનતાની લાગણીઓને અપમારો માં રમાન મળતું નહિ ઇમાનવાર

વેપારીઓ પશુ નહેરુમાં પોતાના મંતવ્યો વ્યક્ત કરતાં અચકાતા હતા કારણ કે અકુશીત અર્થકારણમાં તેમજ અનેક પ્રકારના લાયસન્સો લેવા ના હોષ એમને સરકાર સાથે સંબંધ રાખવાનો હોય છે. આથી વેપારીઓ પોતાનો અસંતોષ ઔષિક રીતે વ્યક્ત કરવાને બદલે પોતાના મંડળો દ્વારા રજૂ કરતા. લોકશાહી પદ્ધતિને માટે આ અનારોગ્યપ્રદ ચિહ્ન હતું અને તે રીતે ઐકદશ્ય રાજ્યનો વિકાસ થઈ રહ્યો હતો. આવી વલણ અટકાવવી હોય તો મજબુત લોકશાહી વિરોધપક્ષ જરૂરી છે.

શ્રી રાવે કહ્યું હતું કે શ્રી રાજગોપાલા ચારીએ નવા પક્ષની રચાપના કરી છે અને વડા પ્રધાન શ્રી નહેરુએ નવા પક્ષને આવકાર્યો છે.

હાલમાં જે આર્થિક અને રાજકીય પમલાં કોંગ્રેસે લીધા છે તેને કારણે કોંગ્રેસના ટેકેદારો ઓતાતુર બન્યા છે. કોંગ્રેસે ભાગલા પછીથી ઉભવેલી પરિસ્થિતિને બહુ જ સંભાળવુંક કાળમાં લીધી હતી. અને તેમજ રાષ્ટ્રમાં ખીન-મજબૂલી રાજ્યની રચાપના કરી છે એ એક સુંદર વસ્તુ છે

સહિષ્ણુતાના સિદ્ધાંત ઉપર રચાયેલી વિદેશનીતિ ભારતે અપનાવી છે. શ્રી રાવે કહ્યું હતું કે થોડા વધી આગાઉ કોંગ્રેસે પોતાના ખ્યેય તરીકે સમાજવાદી ઢપની સમાજ રચના સ્વીકારી છે. સમાજવાદી ઢપની સમાજરચના થતી હોય તો તેને રેકો આપતાં હું અચકાઉ નહિ. ખીટનમાં ના સમાજવાદી પક્ષે લોકશાહી રસ્તે-

રિવાજનો બંધ કર્યા વગર, તમામને નોકરી આપતી જે ખીટરી જોઈના તકયાર કરી છે તેવી જોઈનામાં હું માનું છું. તે જોઈના ખીટનમાં અચકી મની છે. રાષ્ટ્રસમુદના કેટલાક રાષ્ટ્રોએ તેને અપનાવી છે અને અમેરીકાના એક રાજ્યમાં સુદીવાદી અને વ્યક્તિગત રૂઢી જવા દીધા સિવાય તેને અપનાવવામાં આવી છે.

કેન્દ્ર સરકાર કેરળમાં દરમિયાનગીરી નહી કરે (પહેલાં પાનાનું અનુસંધાન)

આ આદેશને આપ ન્યાયી મણુ છે? એવા પ્રશ્ન અંગે શ્રી નહેરુએ કહ્યું કે અનેક કારણોસર આ પ્રશ્નનો જવાબ આપવો મુશ્કેલ છે, પરંતુ હકીકતોમાં આ એક પ્રજાકીય બળવો છે એ મહત્વની વાત છે.

પ્રશ્ન : કોંગ્રેસ સરકાર પશુ એવી જ પરિસ્થિતિમાં મુકાઈ ગય તો આપ શી સલાહ આપશો?

ઉત્તર : કોંગ્રેસ સરકાર હોય કે ખીજી ઠાઈ પશુ સરકાર હોય તેજે બળવાના કારણો જોળી કાઢીને પોતાનાથી બને એ રીતે એ કારણો દુર કરવાના પ્રયત્નો તો કરવા જ પડશે.

રક્તપાત શા માટે થાય? તંગદિલી હળવી નહિ થાય તો રક્તપાત થશે એવા એક પત્રકારના

સૂચન પરત્વે શ્રી નહેરુએ કહ્યું કે રક્તપાત શા માટે થવો બેધએ તે જ મને સમજતું નથી.

છરી લોકિના બનાવો

તાજેતરના છરી ભોંકના બનાવ પરત્વે ધ્યાન ખેંચવામાં આવતાં તેમજ કહ્યું કે એ તો ખુબ જ બધાજનક છે. અહીં રોગ ઉઠા મૂળ કારણોને બેટો છે તેની જો નિશાની છે.

પ્રશ્ન : ઉડો જડનો રોમ કે સામુદાયિક બળવો?

ઉત્તર : આ તો અરપણ રાજકીય બળાન છે. મારા કહેવાનો અર્થ એ છે કે કેરળમાં અધુક પ્રકારની લાગણી પ્રવર્તે છે. પીક પંપાળાને કે મીડી મીડી વાતો કરીને તેને તમે દુર કરી શકો નહિ. એને હાય ધરવાના અનેક માર્ગો છે.

પુશ બબ્બર !

તમારા ખચેલા પૈસાનું પુરૂવવતર મેળવો. દેશમાંથી આવો કે દરિયાપારથી, ફરવા માટે આવો કે ખીજ સ અર્થે, પણ દરબાન આવવાનું બને તો ઉમંગ ભેર ચાક્યા આવો.

પશુ કયાં?

નામ અને શરનામું તમારી ડાયરીમાં લખી રાખો

માઉન્ટ એવરેસ્ટ વેજેટેરીયન લોજ

૧૨૬-૧૨૮ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટ, — ડરબન. — ફોન : ૬૭૫૭૭.

કારણુ

આ એક એવું સ્થાન છે કે જ્યાં સ્વચ્છતા, સુવહતા, સુવ્યવસ્થા અને આરામના દર્શન થાય છે અને જ્યાંથી સ્પેશન બબ્બર, બંદર નજીક પડે છે જેથી સમયનો બચાવ અને હરવા ફરવામાં મોજ આવે છે

- (૧) બહાર ગામ કે પરદેશથી આવનાર પેરોજરો માટે અગાઉથી બબ્બર આપશે તો રહેવા સુવા માટે રીઝર્વેશન થઈ શકશે.
- (૨) ભોજનના પ્રબંધપર જાતિ દેખરેખ રખાય છે.
- (૩) લગ્ન અને તહેવારો માટે ફરેક જાતની સ્વાદિષ્ટ, સાત્વીક મીઠાઈ શુદ્ધ ધીમાંજ બનાવીએ છીએ.
- (૪) બહાર ગામના એડરોપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે. એક વખત ઓડર આપી ખાતી કરવા બક્ષામણુ છે.

સામાજિક ખબરો

શ્રી આર્થયુવક વ્યાયામ શાળા, જોધપુર

ઉપરાંત સંસ્થાં ૧૯૩૬માં વ્યાયામ પ્રચાર તેમજ દર્દી બાધક્રીમાં સંચાલન અને તંદુરસ્તી વધે એ પથેથી સ્થપાઈ હતી. અને પાટીદાર હોલમાં સ્થાપવામાં આવે છે. વર્ષો વીત્યાં છે. વ્યાયામ કરનારા સભ્યો પણ દાખલ થઈ તાલીમ લઈ-આરોગ્ય મેળવી-મળ્યા છે. હજી પણ નવા સભ્યો આવે છે તે સેત્ર આસનો-ડબલવાર વોલ્ટીમ હોલ-મેલેસીમ, ઢાલપટ્ટા, ભેડીમ-સ્વ-રક્ષણ માટે જીજ્ઞાસુ (જીડો) વિવિધ પ્રકારે, વેષ્ટ લીફ્ટીમ, શીશન'પ, બાદી, ખનેડી, સિંગલવાર તેમજ મલ્લખંબ, કુરતી વગેરેનો વ્યાયામ સંસ્થાના સ્થાપક અને વધોના અનુ-ભવી શ્રી વિનયચંદ્ર ખી. પટેલ, ખી પી. ઇ.; શી. પી. ઇ., વ્યાયામ વિચારદ પાસે થીજે છે. ઇનિ-રવિ શિવાય રોજ સાંજે પાઠથી જી વાગ્યા સુધી વ્યાયામના વગેરે સ્થાવવામાં આવે છે. જે વિદ્યાર્થી-યુવક સારી પ્રકૃતિ કરે છે તેમને વર્ષ આખરે સોગ પ્રમાણુ પત્ર તથા છનામે આપ વામાં આવે છે.

આ સંસ્થામાં તાલીમ પામી ને મેળવેલા યુવકોની એક ટુકડી લખને હાલમાં પ્રમુખ: શ્રી ડી. કે. પટેલ, મંત્રી: શ્રી કાનજીભાઈ સી. પટેલ, પેટન: શ્રી અમૃતલાલ જોષીપણ પટેલ તથા વ્યાયામ શિક્ષક તેમજ દિક્ષીકલ ડાયરેક્ટર શ્રી વિનયચંદ્ર ખી. પટેલ, શ્રી ભગવાનભાઈ છ., પટેલની જુવુખડ' સહારી બધમાં યુલવાયો, લીરોમરડન,

શ્રોકનહિલ, નેડોલા, હુસાકા તથા સોલ્સ ખરી વગેરે સ્થળે ૩,૫૦૦ માણલનો સકળ પ્રવાસ કરી, તેજ સ્થળોમાં વસતી દર્દી પ્રજામાં વ્યાયામ પ્રચારના હેતુથી વ્યાયામના આસ તરફ વરેલા પ્રયોગો ખતાવી આગ્યા છે. ઉત્તર, દક્ષિણ રોડેશીયાની દર્દી પ્રજાએ આ ટુકડીનો ભાવબીનો સત્કાર કર્યો હતો અને મદદ રૂપ ખન્યા હત.- વ્યાયામ યુવકો ને ભૌગોલિક દ્રષ્ટિએ ભવ્ય વિક્ટોરીયા ધોષ, વર્લ્ડસ વ્યુઝ, રોડઝની કપર, કરીયા ડેમ, તાંબાની ખાણ, ઝીમખા ખવેનાં ખંડિયેરો વગેરે અમલવનાં સ્થળો જોવાની સોનેરી તક સાંપડી હતી. ઉપર જણાવેલાં શહેરોમાંના ઢીંદુ સમાજની સંસ્થાઓ તરફથી પ્રવાસી ઓને ઉતરવાની વ્યાયામના પ્રયોગો કરવાની તેમજ પ્રવાસ ખર્ચને પહોંચી વળવા ભિક્ષાજીળામાં જે મદદ મળી છે; તે માટે એ સર્વ સંસ્થાઓના કાર્ય કર્તાઓનો અંત:કરણુ-પુર્વક આ તકે જાહેર આભાર માનવામાં આવે છે.

ભગભમ રર દિવસના પ્રવાસ ખાદ ટુકડી સુખરૂપે જોહાનીસખમ' પાછી આવી પહોંચી છે. હવે વખત મેળવી કેપટાઉન, ડરબન, ડેલગોઆમે તરફ વ્યાયામ પ્રચાર માટે જવાની છવ્જા છે. સંસ્થાના ઉમંગી યુવકો અને કિશોરો નિયમિત વ્યાયામની તાલીમ લે છે.

શ્રી વી. ખી. પટેલ ચક્રચિત્ર (સીનેમા દિલ્મ) પાંડવામાં કુશળ છે. તેમણે વ્યાયામ પ્રચારના હેતુથી સુંદર દિલ્મ

તરફવાર કરી છે. એક વાર તેનો કાર્ય કમ પાટીદાર હોલમાં થઈ ગયો છે હવે ટુક વખતમા ગાંધી હોલને અન્ય સ્થળે પણ ખતારારી અહિ વસતી દર્દી પ્રજામાં વ્યાયામ પ્રત્યે રસ પેદા થાય અને ખાળો અને યુવકો તેમજ વૃદ્ધો પણ આરોગ્ય અને દીલાયુ' મેળવવા નિયમિત વ્યાયામ કરે એજ આસપથી સંસ્થા તુ કામ ચાલે રે

તાલમાં વ્યાયામ શાળાની નવી સુ'ટણી નીચે સુજળ થઈ છે.

પ્રમુખ: શ્રી ડાહ્યાલાલ ખુશાળભાઈ પટેલ; ઉપ-પ્રમુખ: શ્રી છોડુભાઈ ગોવીંદળ; પેટનસ: સર્વશ્રી અમૃતલાલ જોષીપણ પટેલ, નાયુભાઈ મોતીરામ ખીચી, છીકાભાઈ પરખજી, વલ્લભાઈ પટેલ, જરમત નાનાભાઈ. મંત્રી: કાનજીભાઈ જનાભાઈ પટેલ, સલ-મંત્રી: ધીરુભાઈ ડાહ્યાભાઈ પટેલ; ટ્રેઝરર: હુસાભાઈ હીરાભાઈ પટેલ, તથા વિનય દેવ રતનજી; ઓડીટર: નગીનભાઈ જીવજી દેસાઈ; શીઝીકલ ડાયરેક્ટર: વિનયચંદ્ર ખી. પટેલ; ડેપુટન: દિનકર હરિભાઈ તથા રમેશચંદ્ર નારજી પટેલ; કમીટીના સભ્યો: મગનભાઈ ગોવીંદળ; કુવરજી કસનજી, ચંદ્રકાન્ત ગોવીંદળ, હીરાભાઈ છીયાભાઈ, ખુશાળ ભાઈ વસનજી, ભગવાનજી ગોવીંદળ (સહારી બસ), રામજીભાઈ નાયુભાઈ, મયુભાઈ ગોવીંદળ, ડાહ્યાભાઈ હરિ-ભાઈ, ડાહ્યાભાઈ નાયુભાઈ પટેલ, જ્વલિતલાલ રામભાઈ પટેલ, લલમજીભાઈ રજીછોડજી

ડરબનની સુરતી શાળાને મેળાવડો

સુરત એજ્યુકેશનલ સોસાયટી, ડર-બનના, આશરા હેઠળ સંચાલીત 'સુરત

ઈંદુ યુજરાતી શાળાના વિદ્યાર્થી અને વિદ્યાર્થીનીઓ દ્વારા એક આકર્ષક મનોરંજક કાર્યક્રમ ૧૩૭ પ્રાન્સ એડ-વર્ડ રફીટ, ડરબન ઉપર આવેલા 'ભારત હોલ'માં રવીવાર તા. ૧૪મી જુન ૧૯૫૯ રોજ રજી કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રેક્ષકો સારી સંખ્યા માં હાજર હતા. કાર્યક્રમમાં ભામ સેનાર દરેકે પોત પોતાની જુમીકાને ખરેખર દીપાવી હતી. ખાળકેએ અભિનય માટે પોતાની પૂરેપૂરી શક્તી નો ઉપયોગ કરેલ જણાયો હતો, યુજ-રાતી જનતાને આવી રજીઆત આ પહેલીજ વાર એટલી આકર્ષક પ્રતીત થઈ હતી કે, કાર્યક્રમના કુલ ચાર કલાક દરમિયાન એકચીતે બીલકુલ ગરબડ કે ઘેંઘાટ કર્યા સિવાય પ્રેક્ષકો અંત સુધી તેનો રસ માણી રહ્યા હતા. આ કાર્યક્રમમાં જ્ઞાન સાથે ગમ્મત માણવાની સુચેત તક જનતાને મળી હતી. ખાળકોના ગરબા, ગીતો વિગેરે પણ આસ દબેસરના રંગબેરંગી યોગ્ય યોગકમાં રજી થયા હતાં. અને એની રજીઆત પાછળ રહેલી મહેનત અને પ્રયોજન ખરેખર અભિનંદને પાત્ર હતું. અંતમાં સંસ્થાના પ્રમુખ શ્રી ગોવનભાઈ મણુભાઈએ જનતાના સહકાર અને લાગણી માટે આભાર માન્યો હતો. ઉપરાંત આ કાર્યક્રમની લોકપ્રીયતા નીહાળી જનતાની માંખ ડોષ એ કાર્યક્રમ તા. ૫-૭-૫૯ના કરી રજી કરવામાં આવ્યો હતો.

અશોક મહેતાને અભિપ્રાય

લ'ડનના મજીર પક્ષના નેતાઓ ભાવિ સુ'ટણી માટે થયા ચિંતાતુર રહે છે. લ'ડનમાં રાષ્ટ્રવાદની હવા મંબીર રીતે પસરતી જોવામાં આવે છે. અને આખા સુ'ટણીમાં જે મજીર પક્ષ હારશે તે તેમને સખત ફટકો પડશે.

હિંતા સમાજવાદી નેતા શ્રી અશોક મહેતા તાજેતરમાં અમેરીકા અને લ'ડન ગયા હતાં ત્યારે તેમને જે જોધ અને જાણુ એ એક નિવેદન દ્વારા જણાવ્યું હતું તેમાં ઉપર સુજળ વિચારો તેમને દર્શાવ્યા છે.

વધુમાં તેઓ કહે છે કે, લ'ડનમાં મજીરી વધી રહી છે. અને લોહો 'શાહી વફાદારી'થી કંટાલેલા લાગે છે આ બધુ જોતા આગામી સુ'ટણી માં મજીર પક્ષ જીતે તેજ અિટનનું ભાવો ઉજવલ થાય.

એક ખીજે સુદો જે મને ધણો હલ્ય સ્પર્શી જણાયો તે એ કે અહીં આફ્રિકાના પ્રજામાં ધણો રસ લેવાય છે.

અમેરીકા અને બ્રીટન વચ્ચે એ ફરક છે કે અમેરીકા યુજવજુખીથી ખલર નિકળી રહ્યું છે જ્યારે બ્રીટન મજવજુખી પ્રવેશી રહ્યું છે.

વ્યાયામ શાળાની પ્રવાસી ટુકડી

ઉત્તર-દક્ષિણ રોડેશીયામાં વ્યાયામ પ્રચાર માટે ગયેલી વિનયચંદ્ર ટુકડી.

શુભ પ્રસંગો માટે ભેટ !

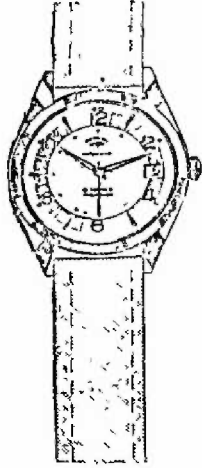
સ્ત્રીઓ અને પુરૂષો માટે

ઘડિયાળ !

૧૭, ૨૧ અને ૨૫ જ્યુલિનાં
ઓટોમેટીક કેલેન્ડર,

- * રોમર
- * શાર્પી
- * લેડો
- * રસર

વિગેરે દરેક જાતનાં ઘડિયાળ.

ઉપરાંત પુરૂષોનાં શર્ટ સુટ, પાયજામા વિ.
તેમજ બાળકોનાં કપડાં.

હોલસેલ ભાવે મળશે

બોક્સ ૫૬૮૮, ફોન : ૮૩૫-૨૬૦૧.

વલ્લભભાઈ બી. પટેલની કું.

૪૪, મારકેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

માથે બાંધવાની રીંગન અને વેણીઓ

મખમલ, સાટીન, ટાફેટા સીલ્કની, રીંગન, અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઈઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર સલૂન્સમાં માટે જરૂરનાં માથે બાંધવાની રીંગનો મળી શકશે.

બન્ધ્યાં માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ડની ટોપીઓ કીફિયું ભાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંગ્રીક બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોટન વિગેરેનાં કુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના ઓયર્સ મળશે.

ટેબલ પર સુકવા માટે પ્લાસ્ટીકના સુકર કુલો મળશે.

ઠેકાણું : માખરો હેટસ (પ્રો.) લી.

લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન્સ હેટ મેન્યુફેક્ચરર,

ફોન : ૮૩૫-૭૬૬૧ પહેલે માળે, બોક્સ ૫૨૫૭.

માસ્કર મેન્સન્સ — ૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

વો. બો. ૫૬૬૦ — ટેલીફોન ૩૩-૫૬૬૦
ટેલીગ્રાફ એડરેસ : "ભગતકો"

ભગત ધર્મસ (પ્રો) લી.

૧૪ કોર્ટ સ્ટ્રીટ,
બોક્સ ની સ બર્ગ.

હોલસેલ અને રીટેઇલ મર્ચન્ટ અને ઇમ્પોર્ટર્સ ખાસ કરીને હમારે ત્યાં ઇન્ડિયન અને ઈંગ્લીશ ક્રાસરી, દેશી માથામાં નાંખવાના જાત જાતનાં તેલો-અત્તરો, સ્ટેનલેસ સ્ટીલ, પીત્તળના અને એલ્યુમીનમના વાસણો-કાચ અને પ્લાસ્ટીકની બાજીઓ-કેરમબોર્ડ અને સ્ટ્રાઇકર તથા બીજા અનેક દેશી ચીજો કીફાયત ભાવથી મળશે.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલેશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૯ વિક્ટોરીયા, ઓસ્ટ્રેલીયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જીંદગીનો વિભો એ ખરી બાંધધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો :

૧૦૬ મેન્સરીલ સ્ટ્રીટ, — ડરબન.

બોક્સ ૪૭૬,

ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબટમ"

ટેલીફોન : ૪૭૮૮૮

૪૭૪૫૩